

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Fucinijska 6 —
Tel. 31-22—31-28 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden

Restbezugspreis jährlich · Naročnina letno Lit 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

Mogočen ljudski tabor v Ljubljani

Preko 30.000 Ljubljančanov in Ljubljančank je izpričalo voljo za obrambo domovine

Kadar je bil naš narod ogrožen v nevarnih časih, o katerih nam poroča zgodovina, se je zbiral v svoja gradišča, ki jih je s složno vnemo, kolikor se je le dalo, najmočnejše utrdil in v njih kljuboval vsem naskokom besnega sovražnika. Gorje, kadar se je pod premočno silo zlomil odpor! Mnogi naši ljudje so morali v sužnost. Prizanešeno ni bilo ne ženam ne otrokom, še prav posebno pa ne možem in fantom. Ne samo v zapisani zgodovini, temveč tudi v mnogih ljudskih izročilih živi otožni spomin na tiste čase.

To je bilo za dobe turških vpadov vse tja do konca poznega srednjega veka. V prvi svetovni vojni je stal naš narod tri leta na braniku nad Sočo. V sedanji veliki vojni pa je razvoj dogodkov nanesel, da se tudi mejam naše ožje domovine približuje sovražnik od vseh strani, od vzhoda in zapada. Resnost ure kliče na dan vse, ki so sposobni dvigniti orožje ali pa vsaj krampe in lopate, da zgrade varne okope. V tem znamenju se je Ljubljana pretlede nedelje zbrala na mogočnem taboru na Kongresnem trgu, da čuje bodrilne besede prezidenta generala Rupnika in da izjavi svojo odlično pripravljenost, stopiti na branik svojega obstanka zoper kateregakoli sovražnika.

30.000 tisoč Slovencev in Slovenk se je zbralo na zgodovinskem Kongresnem trgu, zastopani so bili vsi stanovi, z možmi in mladeniči so se složno nvrstili v tabor naše žene in dekleta. Ob navzočnosti najedličnejših predstavnikov se je vršila sv. maša, pri kateri je imel višji domobranski kurat dr. Ignacij Lenček pomemben verski nagovor. Po maši pa je burno pozdravljen stopil na oder prezident general Rupnik, ki je v izčrpnem govoru orisal potrebo slovenske odločnosti za obrambo domače zemlje. Po zaključku manifestacijskega zborovanja se je razvil velik spreval, ki je korakal s Kongresnega trga mimo vladne palače, kjer so manifestanti burno pozdravljali vojaške in civilne dostojanstvenike s prezidentom generalom Rupnikom in zastopnikom nemške vojske generalom Harmonom na čelu. Tako je minula nedelja z veliko vsenarodno prireditvijo izpričala dvoje: nikoli še ni naš narod stal pred pomembnejšimi dogodki, nikoli pa tudi še ni tako odločno zrl nevarnosti v oči.

Pomemben verski nagovor

Višji domobranski kurat dr. Ignacij Lenček je med sv. mašo imel po prečitani evangeliji naslednji verski nagovor na zbrano množico:

Evangelij današnjega praznika Kristusa kralja nas vodi v duhu daleč nazaj v jutro prvega velikega petka Kristus se je proglasil za kralja: »Tako je, kralj sem!« Ni še utihnil njegov glas, ko se je proti njemu organiziral upor: »Nočemo, da bi ta kraljeval nad nami!« »Nimamo kralja, razen cesarja!« — so hinavsko vzklikali Judje in ta klic se je prav kmalu povzpela do krvave zahteve: »Križaj ga! Križaj ga!«

»Vašega kralja naj križam?« — je spraševal začudeno Pilat Res, — tistega kralja, po katerem so stoletja hrepenele, katerega so klicali preproki in ga željno pričakovali? Tistega naj križaj? Da, Judje so zavrgli svojega kralja Kristusa! Zavrgli so ga, ker je dejal: »Moje kraljestvo ni od tega sveta,« — oni pa so sanjali o kraljestvu tega sveta, o moči in oblasti izvoljenega ljudstva, ki naj bi zavladovalo in zagospodarilo po vsem svetu.

Preveč so bili »od tega sveta«, zato so zavrgli Kristusa: Kristus je oznanjal kraljestvo duha, oni pa so se zagledali v gmoto zemskih dobrin in v njih iskali svojo srečo; oznanjal jim je revščino bogastva in bogastvo ubošva — oni pa so sanjali o zlatu in srebru; oznanjal jim je resnico, oni pa so se vztrajno in uporno držali zmote; učili

jih je pravičnosti, oni pa so zatirali uboge zaradi svoje koristi. Obtožili so ga, obsodili in križali, ker je bil tak kralj, ker niso hoteli tega novega kraljestva, kraljestva duha, resnice in pravice, ker so hoteli uresničiti svoje načrte, ki so bili nasprotni načrtom in namenom božjim.

Danes po 2000 letih so zopet sinovi istega naroda organizirali odpor proti Kristusu kralju! Z vsemi sredstvi in zvijačami ga hočejo znova križati... Brezbožni komunizem hoče povsod uničiti kraljestvo Kristusa kralja. Povsod išče in podkupa Pilate, da bi Kristusa obsodili na smrt in ga pogubili. Po tisoč potih in na tisoč načinov podira Kristusov prestol v srcih poedincev, ruši ga v družinah, med narodi in v državah! Pod najnedolžnejšimi krinkami, z lepimi gesli, blestečimi obljubami o raju na zemlji, slepi posameznike in cele narode, da se pridružujejo njegovim klicem: križaj ga, križaj ga, — ko so še pred tednom dni klicali: Hozana! — Po krvavi svetovni revoluciji hoče izgraditi na vsej zemlji svoje »božje kraljestvo«, kraljestvo od tega sveta, v katerem bodo vsemu svetu vladali potomci tistih Judov, ki so Kristusa izročili pogani Pilatu, da ga je križal.

Ni dvoma, da se trudi brezbožni komunizem, seme tega svojega kraljestva zasejati tudi po naši slovenski domovini! Kjer je že vzkliko in se razpaslo, je dušilo in morilo seme Kristusovega kraljestva v dušah; izruvalo ga je celo iz mnogih src s koreninami vred. Kjer pa je obrodilo sad, tam se je zgodilo kakor ob prvem Kristusovem križanju na prvi veliki petek: Sonce je zatemnelo, zemlja se je stresla, skale so pokale — skratka nastale so ruševine vsepovsod.

In ni mogoče drugače! Mora tako priti. Človeštva kralj je Kristus, tudi če bi ga človeštvo stokrat križalo. To je resnica, to je zakon, mimo katerega nihče ne more. Kdor ga ne prizna, je obsodjen na smrt in umrje! Le Njegova resnica je

resnica, le Njegovo življenje je res življenje, ki življenje rodi, le Njegova pot je prava pot. Kar je proti njemu, je laž, zmota, bolezen, strup, To pa vse vodi do hiranja, v propad, v smrt! — Človek ni le telo, ni le žival, človek je duh in brez duhovnega kraljestva ne more živeti! — Človek je ves od Boga in k Bogu namenjen — tega ne more zatajiti, ne da bi odpadel od samega sebe in se zavrgel. Pogosto spoznajo narodi, ki odpadejo od Kristusa, da so se prav s tem uničili: prepozno prihajajo večkrat do spoznanja, kakor rimski stotnik pod križem: »Resnično, ta je bil Sin božji.«

To nesrečo moramo od svojega naroda za vsako ceno odvrti; na noben način ne smemo dopustiti, da bi slovenski narod Kristusa Kralja zavrgel in ga znova križal. Brezbožnemu komunizmu moramo zato zapreti pot med naš narod! To je življenjska zahteva našega naroda! Zato vsi na okope. Vsak na svoje mesto! Vsi na delo, da se val tistih, ki vodijo s seboj to zlo, zaustavi na mejah naše domovine! To je sveta, križarska vojska zoper nasilen vdor organiziranega brezboštva! To je obramba krščanske vere in krščanske kulture na naših domačih tleh; to je zvesto nadaljevanje naših izročil in naše zgodovine, ko smo zidali okope in obzidja okrog cerkvice na gričih zoper vpade turških nevernikov; to je boj za boljše bodočnost našega naroda, ki jo bo mogoče graditi le na temeljih Kristusovega kraljestva: njegove resnice, pravice, ljubezni in dobrote.

Praznik Kristusa Kralja nam je zato letos živ klic, klic ob 12. uri: utrujmo Kristusovo kraljestvo med nami! Uveljavljamo njegove zakone v vsem našem zasebnem in javnem življenju! — obenem pa bodimo v vedni pripravljenosti, da to kraljestvo Kristusovo med našim narodom branim pred vsakim, ki bi ga hotel rušiti.

V to nam Bog pomagaj. — Amen.

Govor prezidenta generala Rupnika

Ob burnem doobnavanju več desetstisočglave množice je g. prezident general Rupnik takole orisal naše sedanje stanje in potrebo naše obrambe:

Slovenci in Slovenke!

Ze zaradi vzrokov sedanje vojne, ki se vedno bolj očitujejo, zaradi očividnega razvoja dogodkov in ker je bilo to že tolikokrat — žal mnogokdaj gluhim ušesom — povedano, ni potrebno, da vam na dolgo in široko razkladam, da hočejo židje zavladata nad vsem svetom in izropati ves zemeljski krog. Da. Zgodovina, milijoni dejstev, prav posebej pa ta tipična židovska vojna, ki jo sodoživljamo, so nedvomni dokazi za to, da je to »izvoljenec« zajedalsko ljudstvo sam satan naročil za rušilce vsakega božjega in človečanskega reda. Stoletja in stoletja je žid z vsemi sredstvi, ki podžigajo nizkotne nagone in strasti, s krivimi nauki, s prevaro in prav posebej s prekletem zlatom človeštvo kvaril in poneumljal, ačual narode proti narodom in iz teh vojn redno odnašal največji dobiček. Ko so potem modri iz Ziona s svojim liberalnim kapitalizmom, marksizmom, nacionalnim radikalizmom in lažno demokracijo tako napredovali, da njihovi samovladi na svetu dozdnevno nič več ni stalo na poti, so zdravi narodi dobili voditelje, ki so hoteli človeštvo iztrgati iz spretno zakrinkanega židovskega brezna in skozi pravično nacionalno in socialno preureditev pripeljati svet na miren način k ozdravitvi in človeka vrednemu, Bogu dopadljivemu življenju.

Prekrižani židovski načrti

Židovski svetovni nadoblasti nasprotujoča nacionalna in socialna gibanja so dala židom povod, da so nasnovali največjo in najtežjo vojno z namenom, da bi uničili vse narode, ki se niso hoteli ukloniti židovski samovladi, izžemavanju in zaslužanju. Za izvedbo tega so modri iz Ziona uporabili dve največji bojni organizaciji: boljševizem in bogastvo. V armade teh dveh svetovnih organizacij so prisilili židovstvu že poslušne narode treh svetovnih imperijev. S temi se že šesto leto trudijo uničiti uporni sili Nemčije in Japonske. Svojim zapeljanim narodom so že 1939. leta lagali, da bo to dražestna vojna in sijajen zaslužek. Potem, ko je vojna postajala vedno manj dražestna, so lagali naprej in širokoustno obljubljali zmago za leto 1942, pa so morali termin za »čisto zagotovo« prestaviti na obletavanje listja v letu 1943. Listje je sicer tudi 1943. leta zares obletelo, toda svobodoljubni in v Boga zapujoči narodi še niso odložili orožje in so se še naprej bojevali. Zato so židovska trobila zopet morala zmago preložiti za las natančno na mesec oktober 1944. leta. To naj bi bil zares končno veljavni termin, ki naj bi omogočil skrbno pripravljen sistematično uničenje vseh židovstvu neposlušnih narodov.

Tako stoji sedaj ves svet — tudi mi mali Slovenci — prav na višku naskoka, ki ga je svetovni žid zaukazal proti staroslavni in vendar vedno mladostni, ustvarjajoči, kulturo, civilizacijo in ves človeški napredek ohranjajoči Evropi in proti južni, Daljni vzhod gradeči Japonski.

Zaradi izdajstva nekaterih kupljivih, strahopetnih, duhovno požidovljenih pokvek so se morali nekateri obrobni evropski narodi sami izročiti boljševiskemu uničevanju. Samo zato je uspelo neizmerni sili treh židovstvu služočih svetovnih imperijev, da so v svojem naskoku približali svoje fronte jedru Evrope. Nameravani vpadi, ki so ga te sile vodile ob najstrašnejšem žrtvovanju krvi in materiala, ni uspeli in ne bo uspeli, če si bodo vsi evropski narodi vzeli za vzgled do skrajnosti žilavo in žrtvujočo Nemčijo, in svoje narodne in evropske dolžnosti izpolnjevali v neumornem delu in hrabrem boju.

Zdrave evropske sile na braniku

Vsi evropski narodi — tudi stotisoči nacionalnih Rusov in mnogo desetstisočev drugih vzhodnih, jugovzhodnih, južnih in zahodnih narodov naše celine — stojijo za boj pripravljeni za židovi, ki jih je zgradila Nemčija. Vsi ti čakajo na trenutek, da skupaj z nemškimi vojaki nastopijo za zmagovalni protitudarec, ki bo prinesel njihovim domovinom osvoboditev izpod židovskih boljševiskov. Milijoni mož in žena istih narodov pripravljajo noč in dan v neumornem delu svojim oboženim rojakom oni vojni material, ki bo pri prvi udarcu močnejši in uspešnejši kot židovski. Tudi se bodo tudi dvignili še preživeli zdravi ostanki mučenih narodov, da bodo uničili boljševiske krvnike. Za dolgiimi sovjetskimi frontami to že sedaj uspešno delajo mnoge močne borbene enice tako imenovanih »belih« borcev za nacionalno svobodo svojih narodov. Pridružilo se jim bo iz dneva v dan več borcev, zakaj narodom se že po tem kratkem času »svobode« nezadržno odpirajo oči in spoznavajo, kako bridko so bili zapeljani, nalogani in razočarani. Verodostojna poročila nam pripovedujejo, da je to vsak dan bolj vidno že tudi pri onem delu Srbije, ki je včeraj bil vsaj rezerviran, če ne sovražen nacionalnim silam, ki so sodelovale z nemškimi zasedbenimi oblastmi; — da se ozremo samo na nam najbližji primer.

Vodilna vloga Nemčije

Vsi ti narodi danes pod silo neizprosno iztrepajočih dejstev z od razočaranja vlažnimi očmi gledajo za odličnim nemškim »okupatorjem« in na kolenih molijo k Bogu, da bi Nemčija vzdržala in se čim bolj temeljito pripravila za protitudarec proti boljševiskim zverinam. Ni več nikako ugiibanje, da je danes, ko ta grozotna vojna dobiva vedno bolj tudi na zunanji viden ideološki značaj, Nemčija tista, ki v tem satanskem medzavezniškem izigravanju narodov odloča o bodočem končnem izidu vojne, ki bo nemškemu narodu prinesel njegovemu junaštvu odgovarjajočo zmago.

Ko bodo vsi evropski narodi izpolnili svojo dolžnost, bo ob nemški podpori, pomoči in vodstvu v tej vojni nastopil preobrat, ki bo družini narodov naše celine prinesel zmago, mir in lepšo bodočnost brez židovskega zastrupljajočega vpliva.

Istočasno kot na Evropo, so židje pripravili tudi naskok na Daljni vzhod. Toda dve veliki pomorski zmagi Japoncev pred Formozo in Filipini, ki sta se odigrali prav te dni, ogromne izgube ameriške mornarice, ki so jo prav tako najeli bogataški židje, in njen divji beg skozi Pacifik niso brez zveze s preokretom vojne. Ta dejstva nič manj ne kažejo na gotovo znak, da bo židovski naskok na Vzhodno Azijo uspel prav gotovo tako malo kot vpadi v Evropo, kjer nemški zahodni žid, junaška oporišča na atlantski obali, ki se še vedno držijo, žilava apeninska fronta, hrabra obramba vzhodne Prusije in med napadi in obrambo razvijajoča se donavska in balkanska fronta dajo misliti in so nam poročstvo, da bo židovska igra z zdravimi evropskimi narodi razkrinkana in da se bo židovsko-boljševiški generalni napad zlomil. S tem bo nastopil preokret, za Evropo in Vzhodno Azijo pa bo moral in tudi bo napočil konec vojne. Kajpak to ne bo že jutri, kakor so v peklenški igri z narodi že večkrat lagali židovski režiserji sedanje tragedije narodov.

Kako so nas dovčerajšnji politiki pahnili v nesrečo

Kaj je torej naša, malega slovenskega naroda dolžnost?

Po krivdi neodgovornih, kratkovidnih, samo vase in trenutne prestižne koristi svojih strank za-verovanih politikov in včeraj na dan in zaradi politične nezrelosti in pokvarjenosti dela njihovih somišljenikov, je bil tudi naš mali narod proti volji zdrave večine kot židovski soborec pahnen v vojno, ki je zasledovala izključno židovske koristi. Poskusite analizirati dogodke od takrat naprej in si predočite, kakšna bi bila današnja situacija, če bi naše vodstvo bilo trezno in pametno. Potem šele boste razumeli, kaj smo dolžni Simo-viču za njegove milijone, ki jih je dobil za puč,

in kaj dolgujemo tistim, ki njegove pustolovski-ne niso preprečili ali so jo celo podpirali.

Kot opijanjeni otroci smo šli z velikim vikom v vojno, ne da bi mislili, da to ni igrača, in ne da bi pomislili, kaj nam bo ta vojna jutri prinesla. V petih dneh je bila vojna končana, domovina in narod razčetrjena.

Toda tudi ta nesreča nas ni stregla. Pod tenkim površjem videza so razprtije med strankami še naprej tele tudi takrat, ko je bila vsaj enotnost v nastopanju za rešitev tega, kar nam je po naši neumnosti še ostalo, krvavo potrebna. Namesto, da bi vsaj takrat, ko so nas okoliščine že tako ali tako dušile, pametno računali z dejstvi in njim odgovarjajoče usmerjali svoje življenje, so se skupine in celo posamezniki na vsak način hoteli proslaviti z »osvoboditvijo«, ki bo prav zato, ker je vojna s še kolikor toliko organizirano vojsko trajala pet dni, zaradi aktivnega odpora nekaj bednih klatežev »izvojevana« — pojutršnjem. Tako so ti pustolovci, ki jih je začel otroški Simoničev puč, vedno bolj razkopavali bedni narod.

Komunisti, ki so komaj čakali na vojno, katero so pod najrazličnejšimi krinkami pomagali pripravljati, so z dobro nastudiranim nastopom in taktiko, ki so se ju leta in leta učili na visokih solah svetovne revolucije, in katerima naši bivši čaršijski in omizijski politični nalvneži in ignoranti niso bili in nikdar ne bodo kos, izrabili čustva in stremiljenja, ki so jih narodu pričarali ti sanjači. Prav pod nacionalno krinko, slepeč narod z borbo proti italijanskim zasedbenim silam, se je komunistom posrečilo, razplamteti samomorilno tolovajsko vojno pod zastavo prav »osvobodilne« fronte, ki pa je zasledovala cilje svetovne revolucije na našem ozemlju. Tajno podpirana od italijanskih komunistov in badoljancev, bi »Osvobodilna fronta« naš narod že stala življenje in obstoj, če se naš dober, marljivi kmet, ki mu za to noben drug sloj našega naroda ne bo nikdar mogel izkazati dovolj hvaležnosti in mu dati dovolj priznanja, ne bi bil oprijel samobrambe in če ga ne bi v zadnjem trenutku, ko je bilo kazno, da bo šlo vse po zlu, podpir nemški vojak. Tega se spomnite, kadar bo koga zopet zamikalo, da bi pljunil na kolaboracijo!

Okrog 35.000 nedolžnih ljudi in preko 3 milijarde lir škode na narodnem premoženju nas je stala partizanska »vojna« samo v Ljubljanski pokrajini.

Uspehi Slovenskega domobranstva

Na povelje Führerja Velikonemškega Rajha so bile naše Vaške straže preorganizirane v pravo vojaško formacijo, oborožene, opremljene in izveščane. Borec se rano ob rami z nemškim vojakom, so naši hrabri domobranci v najvažnejših predelih pokrajine vzpostavili mir, red in varnost ter so postali vedno zmagovalni strah in trepet izdajalskih komunističnih tolp. Njihovi uspehi prav zadnjih tednov, ko so komunisti na široko pisali o svojih »zunanjepolitičnih« prednostih in so že videli domobranstvo razkrojeno, morajo navdajati vsakega opazovalca z občudovanjem in zaupanjem v najboljše sinove našega naroda.

Naše domobranstvo je postalo borec za Boga, narod in domovino in s tem nosilec onega prepričanja, na katerem naj bosta zgrajena novi evropski red in mir v družini narodov.

Prepričanje, ki oblikuje narodne pravice in dolžnosti, krvne duševne, duhovne in telesne, po pradedih podedovane dobre lastnosti, notranjo svobodo, socialno pravičnost in — s pomočjo izbere najboljših — edino resnično, pravo demokracijo, kar naj bo vse v dobrobiti narodni skupnosti in preko nje tudi posameznim rojakom, bo najmočnejše orožje vseh zdravih narodov v boju proti židovsko-bogataškemu, židovsko-boljševiški in vsakemu mednarodnemu zaslužku. Proti temu prepričanju, ki naj dviga in plemenituje človeško bistvo in podobo, vodijo židje to strahotno vojno.

Kako močno in uspešno je prepričanje, nam dokazujejo Nemčija in Japonska, proti katerima naskakujejo trije svetovni imperiji in ju vendarle ne morejo podreti. Previdnost hoče, da bo po velikem smislu za žrtvovanje, ki napolnjuje ta dva naroda, svet prestal usodno preizkušnjo in si priboril pravico do novih časov in pravičnejšega reda.

Dejanska podpora je naša narodna dolžnost

V tem smislu je tudi naše domobranstvo borec za novi čas in pravičnejši novi red slovenskega naroda.

Iz te, našemu domobranstvu po usodi postavljene naloge izhaja za ves neoboroženi del naroda dolžnost, da z vsemi sredstvi podpira svoje borbene sinove in njihove tovariše v orožju, nemške vojake. To podpora je treba izkazati v dejanju.

Uresničiti jo je treba v dejanskem sodelovanju vseh dela sposobnih Slovencev in Slovenk.

Iz mojega včerajšnjega poziva ste zvedeli, da je Nemčija tudi našo domovino sprejela za svoje varnostno obzidje. Kakor so vam dokazali dogodki zadnjih tednov, prav posebno pa zadnjih dni, bomo komunistične tolovaje, ki še pustošijo našo deželo, končno veljavno prepodili. V našo pokrajino jih potem ne kanimo nikdar več pustiti. Zato je potrebno, da se naši in nemški vojaki lahko naslanjajo na utrjene postojanke, na katerih bi se mogli uspešno boriti tudi v slučaju, če bi boljševiski partizani s sovjetsko ali drugo pomočjo poskušali napasti našo deželo.

Samo in izključno zato, da bi ta dela pravočasno in temeljito opravili, sem pozval vse vestne, za narod zaskrbljene, narodnostno zavedne in čuteče, za delo sposobne Slovence in Slovenke, da kot »Narodni pionirje« stopijo skupaj z našimi vrliimi domobranci v vrste najboljših Slovencev in s svojimi močmi pomagajo ustvarjati varnost naše ljubljene domovine, ki je brezbožni, breznarodni boljševiski nikdar ne smejo oskruniti z našim svojih peklenških ciljev.

Koliko je danes v razočaranju in strahotnem nasilju boljševiskih satanovih biričev stregnjenih zapeljanih in izdanih narodov, ki bi z golimi rokami grabili zemljo in z zobmi grizli živo skalo, če bi jim bilo omogočeno, da se obranijo boljševiskih tolp!

Trdno verujem v zdrav čut našega naroda, ki bo šel preko vseh razdvajajočih ozlov preteklosti in z našim domobranstvom ustvaril enotno protiboljševiško zaroto mišljenja, dela in boja.

Po židih plačana propaganda se sicer trudi prav tako vneto, kot se je trudila že 1941. leta in pozneje, ko nas je vedno bolj potiskala v strašne nesreče, da bi narodu predstavila to delo v povsem drugačni luči kot bo v resnici stalo. Toda v najkrajšem času se bo izkazalo, da bodo »Narodni pionirje« skupaj z domobranci kot najvrednejši Slovenci vršili svojo službo domovini v domovini. Vršili pa jo bodo vestno in skrbno, da jim nikdar ne bo žal, zakaj niso takrat, ko je še bila možnost, dali vseh svojih skrajnih sil na razpolago domovini. Samo zaradi tega bomo z združenimi močmi storili vse, da ne bomo prepozno spoznali laži, zapeljavanja in hujškanja, ki nas danes v službi nam sovražnih koristi hočejo begati. Pravočasno bomo storili vse, da nas ne bo prepozno razočaranje zbudilo v grozotno treznost.

Klic domovine

Vsi mislite na to, ko vas preko mojega poziva kliče domovina! Bog daj, da bi ta klic slišali in prav razumeli vsi Slovenci!

To naše delo je nad vse častno. Opravljali ga bomo v resnici za Boga, narod in domovino. To delo bo obenem z napor in uspehi našega vrliga domobranstva merilo našega upoštevanja in naše vrednosti v bodočem redu evropske družine narodov.

Zato prosimo Boga, naj ga vodi in blagoslovlja in naj nam zaradi njega prihrani najhujšo postajo križevega pota, na kateri se v smrtni grozi zvijajo zapeljani, izdani in razočarani narodi!

V tem smislu kličem prvim »Slovenskim pionirjem«, ki so že nastopili, pa tudi vsem, ki bodo še sledili: »Naprej, z vsemi silami za Boga, narod in domovino!«

November na našem vrtu

Jesen razgrinja sive pajčolane, pravi pesnik. Kmetu in vrtnarju pa tudi v novembru ne zmanjka dela. Z zelenjadnega vrta pospravljamo zelenjad in jo uzimujemo v ideteh, toplih gredah, zasipnicah in stankah. Čim kasneje izvršimo to delo, tem bolje. Če še nismo posadili v zabojčke peteršilja, zelene in drobnjaka, storimo to sedaj. Pospravimo pod streho fižolovke in še posebno natičje. Vse zelenjadne ostanke spravimo na kompost; bolne in napadene po raznih škodljivcih, posebno storže od kapusnic, stebila paradižnikov, kumar in buč ter krompirjevko pa posušimo in sežgemo. Nakopljemo korenine radiča in regrata in jih zagrebemo v izkopane jarke, da jih bomo imeli za slijenje pozimi pri rokah. Preskrbimo si gnoj in začnemo delati praha, če je zemlja dovolj suha. Tudi gnojenje z apnom se najbolje opravi v jeseni.

V sadovnjaku je sadje obrano in spravljeno v shrambe ali predelano v shranke. Da sadje prehitro ne zori, da ne gnije pa tudi ne vene, naj bo shramba kolikor mogoče zračna in hladna pa temna. Sadno zalogo je treba večkrat pregledati in nagnite plodove takoj odstraniti. Sadimo še sadno drevje. Če nastopi mraz, odložimo sajenje do pomladi, drevje pa uzimamo na senčnih gredah. Sadno drevje gnojimo s hlevskim gnojem in kompostom, pa tudi z umetnimi gnojili. Gnoj potrosimo v kolobaru pod kapom vej, še bolje pa,

če ga zakopljemo. Mlademu in novo posajenemu drevju pokrijemo z gnojem in kompostom kolobarje. Ko odpade listje, začnemo drevje snažiti. Mlado drevje zavarujemo pred zajcem s slamo, koruznico, lubjem in koli (najboljša pa je seveda žična mreža). Pri snaženju odrezane veje naj ostanejo v sadovnjaku, da jih bo glodal zajec in prizanesel debelom sadnih dreves, posebno če jih nismo pravočasno opazili.

Z osušenih gomoljev dalj in kan otresemo prst, rane potrosimo z ogljenim prahom in jih uzimamo na suhem prostoru v kleti. Če dopušča vreme, sadimo še čebulice tulipanov, narcis in drugih čebulic. Vrtnice uzimimo. Nizke obsujemo s prstjo, visoke pripognemo in pokrijemo s smrekovimi vejami. Če nastopi ostrejši mraz, vržemo na veje nekoliko prsti. Trajnice okopljemo in pokrijemo s preperelim gnojem ali kompostom. Listje pograbimo. Zdravo denemo na kompost ali ga porabimo za odejo uzimljenih rastlin; bolno in napadeno po raznih škodljivcih sežgemo, da uničimo trose.

Sobne cvetlice v zakurjenih sobah zalivamo pogosteje kakor v nezakurjenih. Da povečamo zračno vlago, poprašimo sobne rastline večkrat s prestano vodo. Vodo, ki se nabira pri zalivanju v podstavkih, sproti odlivamo. Polščimo in popravimo krmilnice za ptice, da jih bomo lahko namestili v sadovnjaku na vrtu kakor hitro bo treba.

Zdravilnost čebule v raznih primerih

Pri vsaki bolezni moramo biti pripravljeni na prvo pomoč, da razvoj zavremo dotlej, da pride zdravnik ali da bolezen takoj zatremo. Napačno in večkrat usodno je, držati roke križem in topo čakati, da narava sama pomaga. Saj je res, da se to včasih zgodi, in se telo samo otrese bolezenskega naskoka. Vsaki rodbini mora biti na razpolago ročna lekarna z zdravili, ki jih poznamo in že vemo, da so se obnesla. Hudo je, če nimamo ničesar pri roki, zlasti ponoči. Vsaka modra gospodinja se peča z lastnostmi domačih zdravilnih sredstev in ima tozadevne knjige, ki so za mal denar na razpolago in jih prebira vsaj toliko, da v njih hitro najde, kar potrebuje. Domača zdravila, ki so jih z uspehom uporabljali že naši dedi, so čisto učinkovita še danes. Preizkušena so in uporabljajo jih tudi zdravniki, čeprav včasih pod učenim tujim imenom ali v novi priredbi.

Marsikatera gospodinja na primer ne ve, da je domača čebula zdravilno sredstvo pri raznih bolezenskih primerih. Če se pojavi kjer koli na telesu ulje, tur, tvor, vred, prišč, čir ali gnojen mozolj, razpoloviš čebulo, vzameš iz polovice osredja srčce, nato segreješ polovico v mastni posodi, pri čemer paziš, da se ne pripali, ter jo

nato kolikor mogoče toplo položiš in privežeš na ulje ali tur. Bolečina ponehne, ulje naglo dozori, včasih kmalu poči, izteče in ko ranico z mlačno vodo izpereš, se hitro zaceli.

Če te je piliča čebela, osa, sršen, komar ali kakršna koli strupena žuželka, nakaplaj na vbočljaj in oteklino nekaj kapelj čebule, da ti bolečina odneha in se zaceli; oteklina izgine.

Če te boli in peče kurje oko, nakaplaj nanje čebulnega soka, in kurje oko se ti kmalu zmehta ter ga lahko odstraniš. Preden nakapaš čebulnega soka, si vsakokrat v topli vodi kopljaj noge.

Če krvaviš iz nosa, srkni par kapelj močnega žganja, ki si mu primešča čebulnega soka, in krvavenje navadno naglo preneha.

Po obedu pojej par kosčkov opoprane čebule, da imaš lažjo prebavo in te ne bodo mučili želodčni vetrovi, ki so lahko neprijetni zate in okolič.

Ljudje, ki imajo težave z izločanjem vode (urina), naj pijejo 2—3krat na dan po štiri žlice zmesi meda in čebulnega soka. Kdor ima vodenico, naj uživa čebulo, razkuhanjo v rožmarinom in vinom, zmešanem z vodo. Ta pijača silno pospešuje izločanje vode. Navadno jemljejo pol vi-

na, pol vode. Pa čim preje pojdi k zdravniku.

Tudi različne zatrdilne razkavosti, n. pr. za ušesom in po telesu, maži s čebulnim sokom, da jih zmehaš in polagoma odpraviš. Razne izpuščaje takisto natiraj s čebulnim kuhanim sokom in izpiraj z mlačno vodo. Meščankam je letos uporaba čebule seveda omejena, ker je celo za prehrano primanjkuje.

Spomin

Bili smo si sosedje. Mladi gospodar s svojo lepo mlado ženo, pa tudi že prejšnje poznanstvo je bilo povod, da smo si bili najboljši prijatelji v vasi. Z veseljem smo vsi na vasi gledali mladi par, kako lepo gospodarji, kako družabna in gostoljubna sta z vsemi gosti v svoji prijazni gostilni. Gotovo bi bila svoje gospodarstvo dvignila na vrhunec, da ni usoda hotela drugače.

Mladi gospodar je v cvetu svoje moške dobe umrl, zapustivši vdovo, hčerko in sinčka.

Meni je bilo takrat devetnajst let. S prijateljem sva se pozno ponoči vračala domov od telovadbe. Prišla sva v našo vas, in zapazila še luč v gostilni, čeprav je ura že prešla polnoči. Vede la sva, da imajo v hiši bolnika, zato sva se odpravila tja. Prišla sva prav v trenutku, ko je mladi gospodar umiral. Stopiva v sobo; prostrana kmečka gostilniška soba, v kotu sobe peč, a po sobi vse teka sem in tja. Lovil in spraševal sem jih, kaj se je zgodilo, čeprav sem slutil, kaj je. Od nobenega nisem mogel nič zvedeti. Ko sem se ozrl v kot sobe, na peč, sem na njej opazil sključeno in zamisljeno žensko bitje, njegovo ženo. Najina pogleda sta se srečala in takoj mi je bilo vse jasno. Ona je bila vdova...

Minilo je nekaj mesecev. Vsa naša družina je bila tej nesrečni hiši največja opora. Kadar je mlada vdova potrebovala pomoči pri delu, vselej smo ji bili na razpolago, ne da bi nas prosila. Saj smo vedeli, kako trpi po izgubi moža in pri delu. Kadar je bila potrebna tolažba ali nasvetov, je moj oče bil prvi pri njej, saj je bil znan daleč naokrog kot resen in prevdaren mož.

Nisem se imel službe, zato sem pomagal doma pri delu, a največ pri sosedovih. Menda ni bilo dneva, da me ne bi bili videli pri delu na lepi domačiji, na kateri je gospodinja mlada vdova. V vsem tem času sem imel dovolj prilike, da jo vidim. Bila je vedno žalostna za možem. Večkrat sem jo tolažil in hvaležna mi je bila. Počasi je skušala vsaj delno pozabiti svojo bol. Bila je včasih videti celo veselo razpoložena; a kakor hitro se je spomnila moža, ali pa jo je kdo drugi na tak pogovor napeljal, že je bila spet izgubljena.

Čas je potekal. Da bi se vdova mogla zahvaliti meni in vsem, ki so ji bili naklonjeni, nas je povabila na dom svojih staršev. Vedno sem v njej videl nekaj več kakor v drugih ženskah. Ker sem

to je bilo mučno zanj. Zdaj pa jo drži pod roko in jo spremlja skozi vas. Le materino srce bi lahko popisalo to veselje.

Vaščani so gledali za njimi in nekateri so zavidali Jerneju in Magdaleni, da ju je doletela tolika sreča. Tudi Košir je šel z dvignjeno glavo med njima, čeprav mu je bil oče vaški pastir.

Ko so dospeli do hišice, je Košir obstal. Šele sedaj, ko je bil dan, je videl, v kakšni podrtiji stanuje mati. Ko so vstopili v tesni hodnik, je dejal Jernej: »Vidiš, sinko, tu kraljuje tvoja mati!«

Košir je molčal. Vstopili so v sobico. V levem kotu je stal gašperček, poleg njega nizka omara. Ob nasprotni steni je bila stara skrinja, v kateri je hranila obleko. Poleg skrinje je stala postelja, še dokaj dobro ohranjena, le odeja ni bilo več podobna odeji. Na koncu postelje je bila kuhinjska miza, poleg nje dva stola. Stene je krasila edina slika Matere božje. Nad vrati so bili srnjakov rogovi. To je bilo vse njeno pohištvo.

»No,« je povzel Košir, »kmalu si bomo na tem mestu postavili nov, prijeten dom, — je vama prav?«

Jernej se je nasmehnil, mati mu je samo pokimala. Dve solzi sta ji zdrknili po licu od same sreče.

Sin je vprašal mater, kol'ko ima sveta. Ko mu je povedala, da ga je čez dva tisoč metrov, je bil kar zadovoljen.

»Leseno si bomo napravili s kamenitim podstavkom, ker se bomo takoj vselili, ali ne misliš tudi v dva tako?«

»Seveda,« sta oba pristala.

»Oče, še jutri morava dobiti les, tesače in mizarje, treba bo hiteti, da nas ne bo sneg prehitel,« je dejal in šel k mizi ter pričel delati načrt.

Košir in oče sta imela srečo. Domači podjetnik Romarh je že imel obtesan les in so se takoj pogodili zanj.

Največje težave je imel Košir z mizarjem. Kajti tisti čas je bila ondot v glavnem vsa nevostina hišna oprava taka: skrinja, postelje, miza

France Ločnar:

V senci planin

Ljudska povest iz Bohinja

»No, dobro, da ste mi povedali; izogibati se je bom moral,« se je nasmehnil Košir.

V tistem je vstopil župan.

Potreboval je namreč Jerneja za neko delo, a ga ni našel. Zena mu je povedala, da ga bo dobil pri Jožetu. »Tam bo! Neki tujec menda prav razmetuje denar. Slehernemu plača vino,« je pripomnila.

Župan je res prišel h krčmarju in se oziral, kje bi bil Jernej. Šele, ko se je Jernej oglašil, ga je spoznal po glasu.

»Ja, Jernej, ali ne misliš več prijeti za delo?« je vprašal župan.

»Ne, z današnjim dnem stopim v pokoj!« se je pošalil Jernej.

»Ne bom ti kupil tobaka!«

»Ni treba, ne kadim več pipe,« ga je zavrnil in mu prožil cigaro.

Župan ga je jel ogledovati.

»Nikar me tako ne glej, saj se že poznavam, ali ne?« je dejal in ponudil županu vino.

»Jernej, kakšen pa si? Kje pa si izmaknil to obleko, in...«

»Kdaj pa sem ti še kaj izmaknil?« se je shujšil Jernej. »Jernejček, moj sin mi jo je dal!«

»Ha, ha, kje pa imaš sina, ko praviš, da ti jo je sin dal?«

Mislil se je malo pošaliti z njim, a je takoj umolknil, ko je Košir porinil pred Jerneja dozo s cigarami, rekoč: »No, oče, le poslužite se jih!«

»Naj ti predstavim sina Jerneja!« je Jernej izbočil prsa.

Ko je Košir vstal in podal županu roko, je Jernej dostavil: »Vidiš, sinko, to je pa moj bivši gospodar.«

»Šalijo se z menoj,« si je mislil župan, ker še kar ni mogel verjeti, da bi bilo vse to resnica.

Župnik je videl, da župan dvomi, zato mu je dejal: »Da, da, ta gospod je Jernejev sin!«

»Če je pa to res, ti moram čestitati, ker imaš postavnega sina; pa mi nisi tega nikoli pravil,« je dejal župan.

»Saj niti sam nisem vedel, če še živi.«

Župan se je čudil, toda ko je opazil vso novo tudi Magdaleno, se je še bolj zavzel.

»Pa ne, da bi bila Magdalena mati temu gospodu?« si je mislil.

Ceprav ga je to vprašanje posebno zanimalo, si ni upal tega vprašati. Nagnil je kozarec vina, ki mu ga je dal Košir, nato je pa še enkrat vprašal Jerneja, če res ne misli več prijeti za delo.

»Ne. Ali ne vidiš, da mi cigara bolj pristaja kakor pa sekira,« je odvrnil in dvignil cigaro nad glavo.

»To veliko novico moram pa takoj nesti ženi!« si je mislil župan in se že poslovil.

»Poldne zvoni,« je dejal krčmar in šel v kuhinjo vprašat, kaj je s kosilom.

»Gotovo je. Kar notri znosiva,« je odvrnila žena.

Košir je med kosilom premišljeval, kje bi se začasno nastanil. Po kosilu so naši znanci še malo posedeli, nakar se je župnik poslovil in jih povabil na večerjo.

»Jernej, ali bomo mi kar tu ostali?« je vprašala mati sina.

»Mamica,« kam pa mislite, da bi šli?« je ves srečen odvrnil Košir, ker ga je mati prvič ogovorila.

»Pa pojdlimo in pogledjmo moj dom, moje kraljestvo,« se je nasmehnila.

»Pa se dvignjmo!« je dejal stari Jernej.

Košir je stopil v sredo in ju prijel pod roko. Vaški pastir je šel z dvignjeno glavo in z izbočenimi prsti skozi vas. Najrečnejša pa je bila Magdalena: Petinštirideset let živeti v negotovosti in premišljevanju, ali je njen sin še živ ali je mrtev,

bil zdaj vedno tam in sva o vsem govorila, sva postala najboljša prijatelja. Še več! Vzljubili sem jo. Tako mlad pa se ji nisem upal razodeti. Molčal sem... Na njenem domu smo se prav lepo zabavali. Njeni starši in brat so nas prijazno sprejeli. Jaz, najmlajši gost v družbi, sem se počutil posebno zadovoljnega, čeprav mi ni bilo ne do zabave ne do plesa. Samo s pogledom sem iskral njenih oči. Večkrat sta se najina pogleda srečala in njene krasne oči so me mило pogledale. Vsaj meni se je zdelo, da samo mene te oči tako lepo gledajo. O, če bi se izpolnila moja vroča želja, bi bil pač naj srečnejši človek.

Pozneje v dolgih zimskih večerih, ko so vsi gostje odšli, sva večkrat govorila pozno v noč. Nisem in nisem ji smel povedati, da jo ljubim. Bal sem se, da jo užalostim, ker me je pač imela za najboljšega prijatelja, več pa ne. Koliko je poteklo noč, ko nisem mogel zaspati, ko sem jo vso noč videl v duhu in se z njo razgovarjal!

Bilo je spet nekoč, ko sem bil pri njej in sva se razgovarjala o vsem mogočem. Ko je že vsa vas spala, sva se midva v kuhinji pogovarjala. Naposled nisem mogel več govoriti. Zadrženo me je pogledala. Nisem se mogel več obvladati. Povedal sem ji, da jo ljubim, da ne morem živeti brez nje in da mi je ona vse na svetu... Česar sem se bal, je prišlo. Šla je od mene stran, vsedla se je na drugi stol in se bridko razjokala. Pustil sem jo, da se izjoče. Potem sem se ji počasi približal. Dvignila je glavo od mize, pogledal sem jo prosto v njene lepe oči, popravil ji sikuštrane lase in naslonil njeno glavo na svoje prsi. Čakal sem kakor obtoženec na svojo obsodbo, prepričan, da me bo okregala in me obsojala. Ali obrnilo se je drugače. Vzame počasi iz žepa robec, si obriše solzne oči, me pogleda in ekoraj šepetaje prične govoriti: »Nisem nikoli, da bo do tega prišlo. Vesela sem bila, če smem reči: Ti si bil moj najboljši prijatelj, v tebi sem našla človeka, ki me razume. A zmotila sem se. Nobenemu več ne smem verjeti.« Spet je pretrajljivo zajokala.

Od tega časa sem postal resnejši in mirnejši. Ona je to opazila. Vedela in videla je, da sem ji govoril resnico. Izgibal sem se njene družbe, njene bližine. Po več tednih, ko sva se spet nehoti sestala sama v kuhinji, ji nisem mogel drugega povedati kakor prejšnje besede ponoviti. Spoznala je, da govorim resnico, objela me je in me poljubila.

Bila sva naj srečnejša, drug drugemu sva vse zaupala, vsako še tako brezpomembno reč sva si povedala. Ko je hodila po svojih poslih, da ni obdržala gostilno, in ko je imela še vedno pota na sodišče zaradi svojega posestva in glede svojih otrok, sva se vselej dogovorila, da jo ob dogovorjenem znamenju počakam. Nisva se vračala po široki beli cesti, marveč sva krenila po stezi med prostranim poljem, da naju ne bi nikdo motil. Ko sva prišla nekoč do stare kapelice ob

stezi, je na zemljo že padel mrak. Ustavila sva se. Na jesenih vratih kapelice je bilo ubitih več šip, skozi eno sem porinil roko z vžgalico, in prižgal svečo pred Marijino podobo. V tako lepem trenutku, ko so se nad nama pričele vžigati večerne zvezde, sva si objubila zvestobo do groba. Še dolgo sva stala zroča v kapelico, tiha, oba v srcu enih misli, oba srečna.

A prišel je dan ločitve. Klicala me je vojska dolžnost. Dan pred odhodom sva napravila kratek poslovilni izlet v bližnjo okolico. V glavnem je bila v besedi moja ločitev. Ona je bila žalostna, obupana; tolažil sem jo, kolikor sem mogel, saj sem bil sam potreben tolažbe. Govoril sem ji, da ne bo dolgo trajalo, ko se bova spet videla, veselo si bova stisnila roke in z novimi nadami šla v skupno življenje.

Navedel sem se poslovi, a v srcu mi je ležala mora.

Nepopisno sem bil potem vsakokrat vesel, ko sem dobil od nje pismo. Samo njena pošta me

je mogla razveseliti ali potolažiti. Toda njena pisma so bila vedno bolj redka. Zbal sem se, da ni vse v redu. Malo več sem jo v drugem pismu vprašal. In dobil sem odgovor, ki ga nisem mogel verjeti. Bil sem porazen.

Danes je vsemu temu kraj. Najbrž je bil glavni vzrok v tem, ker sem bil daleč od nje, a ona je imela toliko lepih in vabljivih prilik. Mogoče sem pa tudi sam kaj zakrivil. Ona, tako čuteča in nežna ženska, se je odrekla moji in svoji ljubezni, ker me je imela rada. Bil sem pač precej mlajši od nje. Morda se mi je odrekla proti svoji volji. Laže se pač zaceli sveža rana kakor pa velika in stara. Nemara je imela prav. Z veseljem jo gledajo ljudje, kako se trudi s svojima otrokoma, da bi jima odprla pravo pot v življenje. Ni se vnovič omožila. Ostala je samostojna in živi samo za svoja otroka. Premožna je, pravi jo. In srečna in zadovoljna je, govore njeni znanci. Jaz pa sodim drugače.

M. I.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Führerjev glavni stan, 30. oktobra, DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Po sodelovanju ognjeni pripravi so napadle kanadske oklopniške sile vzhodno bojišče utrdbe Dunkerque. Prehodno vdrla sovražnika smo vrgli s protinapadom takoj zopet nazaj. Sovražnik je utrpel velike izgube.

Na Nizozemskem se je vse od našega predmostja severovzhodno od Brugesu pa do področja Hertogenboscha razplamtel boj proti sovražnikovim oklopniškim oddelkom v orjaško bitko. Naše v najtežjem ognju s kopnega in iz zraka boreče se divizije so vzdržale sovražnikove prebajalne poizkuse, a so se morale proti večeru ponekod umakniti pred sovražnikovo premočjo. Po ogorčeni boji od naše do naše smo izgubili Hertogenbosch.

Zaščitne ladje vojne mornarice so zažgale pred nizozemsko obalo britanski brzi čoln.

Na bojišču pri Rambervillersu in Mortagnu so Američani po siloviti topniški pripravi in močni uporabi bojnih letal še naprej napadali, a zavzeli le posamezne gozdne odseke. Z lastnimi napadi dalje južno na področju Cornimonta smo potisnili svoje postojanke proti zapadu.

Na zapadu je prišlo v zaledju bojišča do starih letalskih bojev med našimi lovskimi letalci in številno nadmočnimi sovražnikovimi lovskimi oddelki. Pri tem je bilo streljenih 14 angloameriških letal. V pretekli noči so nadaljevala lastna brza bojna in nočna bojna letala uspešno bombardiranje sovražnikovih oskrbovalnih oporišč pri Aachen in na nizozemskem področju.

V srednji Italiji so odstranili napadalni oddelki nasprotnikova oporišča. Sovražnikovo bojno delovanje se je tudi včeraj omejevalo na topniški

ogonj in posamezne brezuspešne napade severno in zapadno od Lolina. Britanske čete, ki so poizkušale prekoračiti odsek Ronco severno od Mel-dole, smo z izgubami vrgli nazaj.

Med Dunavom in spodnjo Tiso se borijo madžarski oddelci z boljševiki, ki napadajo v več odsekih.

Na področju Debrečina so nemške in madžarske čete pod vrhovnim poveljstvom pehotnega generala Wöhlerja in topniškega generala Fretter-Picoja uničevalno pokosile močne sovražnikove sile in preprečile nameravano obkolitev nemških in madžarskih oddelkov v južnovzhodni Madžarski. Pri tem velikem uspehu imajo odločilni delež oklopniški oddelci pod poveljstvom generala oklopniških čet Breitha in oddelki letalskega bro-dovja pod poveljstvom generalnega polkovnika Desslocha. Sovjetska 27. armada, 6. gardna oklopniška armada ter več oklopniških in konjeniških zborov je utrpelo velike izgube ljudi in orožja. Sovjetske čete so izgubile več tisoč padlih in nad 6600 ujetnikov. Uničili ali zaplenili smo 793 sovražnikovih oklopnikov in napadalnih topov, 1010 topov vseh vrst, skoro 2000 vozil ter velike količine drugega orožja in vojnih potrebščin.

Zapadno od prelaza Dukle so se tudi včeraj zrušili vsi sovražnikovi napadi v obrambnem ognju.

V severnem odseku se nadaljujejo težki boji ob ojačeni uporabi sovjetskih sil z nezmanjšano trdoto. Pri tem smo uničili 93 oklopnikov.

Južnovzhodno od Llepaje so dosegle naše divizije v težkih bojih ponovno popoln obrambni uspeh. Tudi na področju Autza se napadajočim močnim sovjetskimi silam ni posrečilo nameravani prodor. Boljševiki so ponovili svoj napad na kopno bojišče polotoka Sorvema, ne da bi dosegli kak uspeh.

in stoli. Ako je imela nevesta dve umetniško izdeljani skrinji, je bilo že nekaj posebnega.

Mizar je bil sicer mojster v izdelovanju skrinj, a o drugem pohištvu ni imel pravih pojmov.

»Ne gre drugače,« je povzel mizar, »vi mi parišite vse, kar koli si poželite, potem bo pa že moja skrb, da bo vse narejeno natanko po narčtu.«

»Prav. Vzemite še kakkega pomočnika, da bo čim prej gotovo!« je dejal Košir s pripombo, da bo mizar naslednji dan že lahko pričel z delom.

8.

Še preden je pričelo snežiti, so bili naši znanci že v svoji prostorni hiši. Ker mati ni bila zmožna za delo, so dobili služkinjo.

Medtem ko so postavljali hišo, so se začasno naselili pri krčmarju.

»Magdalena, zdaj pa bi rad živel vsaj še petinšeddeset let,« je dejal Jernej ter hodil gor in dol po sobi s cigaro med prsti.

Tudi ona se je čutila srečno; dan za dnem je ogledovala orehovo pohištvo in obleko, ki jo je imela polno omaro.

Ko je pričelo snežiti, je šele občutila pravo srečo. Ni ji bilo treba skrbeti, kje se bo pogrela in kaj bo jedla. Z nasmehom na ovenelih ustnicah je sedela pri ognju in sledila širokim kosmornim snežink, ki so padale na zemljo. Kadar je bila sama, je vzela v roke veliki rožni venec in ga šepetaje obirala.

Košir je pa večji del zime prebil med knjigami, ki jih je bil prinesel s seboj.

Maja meseca, ko je bilo vse v bujnem cvetju, so sedeli na vrtu. Košir je sklenil, da bo odpotoval nazaj v Berlin in bo vse prodal, kar ima, da se bo stalno naselil v Srednji vasi. Razodel je materi in očetu svoj načrt. Mati se je bala za sina in ga je prosila, naj nikar ne gre na tako dolgo pot. Železnica takrat še ni tekla ondot.

Šele ko ji je zagotovil, da ponoči ne bo potoval, se je malo umirila. Kajti ona je videla izven domačega okraja same tolovaže. Sicer se mu je

oče ponudil, da bi ga spremljal, toda sin je odklonil njegovo spremstvo. Dejal je, da konj ni dovolj močan in da bo nazaj grede preveč obtežen s prtljago.

Vsi trije so zamišljeno sedeli. Košir je vso zimo čakal, kdaj mu bo začela mati pripovedovati o svojem življenju, a zaman. Često jo je že sam mislil prositi, da bi mu povedala, kar ga je nadvse zanimalo, toda ni ji rad vzbujal spominov na žalostno mladost. Nekoč ga je pa spet obšla želja, da bi zvedel, kaj vse je mati pretrpela.

Kakor da bi bila uganila, česa sin želi, je mati pričela:

»Jernej, če te kaj zanima moje življenje, lahko bi rekla trpljenje, kar sem ga morala prestati, ti ga povem.«

»Seveda, to sem si že zdavnaj želel,« ji je odvrnil in pristavil stol blizu k njej.

Oče je vstal in dejal: »Le povej mi, kako ljubeznivega moža si imela. Jaz pa grem na vrček piva, da se mi ne bo treba vnovič jeziti.«

Tukaj je in mati je pričela:

»Takaj, prav na tem kraju je bil naš dom. Oče je bil gozdni delavec. Ob sobotah je prihajal domov, da se je preoblekel v čisto perilo in da si je napolnil nahrbtnik z živili za ves teden. Mati in jaz sva hodili na dnino; srečno smo živeli.«

Oče je sleherni jesen prinesel denar, kar ga je zaslužil čez poletje, in tako smo bili čez zimo preskrbljeni. Nič nam ni manjkalo. Jaz sem bila že pri štirinajstih letih popolnoma razvita. Nisem še dopolnila šestnajstega, ko je prišel Rutar k mojemu očetu in me zasnubil. Oče je z veseljem pristal, misleč: Brez dote bo prišla moja hči na veliko kmetijo.

Od tistega dne je hodil Rutar vsak dan k nam. Toda jaz sem ga mrzila, ker je nekega dne udaril svojo mater po roki, sama sem to videla! Ako mi je bilo le mogoče, sem se mu izognila. Tako grobega človeka ne bi mogla nikdar ljubiti.

Z Jernejem, mojim očetom, sem se vedno rada sestajala, on je bil ljubezljiv in dober. Tudi oče je to nekje izvedel, najbrže od Rutarja. Ko mi je to očital, sem ga na kolenih prosila, naj vza-

me Jerneja s seboj in naj še njega izuči gozdnega rokodelstva, da bi se potem poročila, lepo in mirno življenje bi imeli; toda vsa moja in materina prizadevanja so bila zaman. Oče je trdil svoje.

Ko me je nekega dne zasačil, ko sem govorila z Jernejem, me je doma pričakal s palico. Ko sem vstopila, me je dvakrat udaril s palico čez hrbet in zakričal: »Nič druge ne bo tvojo mož kakor Rutar! On ima kmetijo, tvoj razcapani pastir pa nima niti toliko, da bi se na svojo vsedel!«

Tako mi je potem še čisto dejal. Nesreča je prišla, ko je župnik, tedanji kaplan, priskrbel Jerneju novo obleko. Do ušes sem bila zaljubljena v Jerneja in v njegov mehki glas. Postal je sloveč cerkveni pevec. Kadar je pel v cerkvi ali na vasi, sem si želela, da bi nikdar ne bilo pesmi konec. Najlepši, najpostavnejši fant je bil v fari; morda samo za moje oči — in postala sem vsa njegova.

Ker je bil oče čez teden v gozdu, sva se brezskrbno sestajala. Mati je bila predobro z menoj in me ni zatožila očetu. To je postalo zame usodno; zanosila sem. Materi pač nisem mogla tega prikriti in že sem mislila na smrt. A čas me je prehitel.

Mati je bila nekje na vasi in tedaj je prišel oče iz gozda, čeprav je bila šele sredi. Že je sumil, da se sestajava z Jernejem, zato je prišel domov kar sredi tedna, da bi naju presenetil. Mati ga je na vasi srečala in mu spotoma vse povedala, saj se ga je tudi ona zelo bala. Sicer je bil v jedru dober, le njegovim ukazom ni smel nihče oporekati. Spotoma mu je mati govorila, kakor mi je pozneje pravila, da je božja volja taka in da bi bilo res bolje, če mi pusti Jerneja.

Oče bi bil morda odstopil od svojega sklepa, če ne bi bil Rutar raztrgal po vasi, da bom še pred pustom njegova.

Oče se je pa tudi sem in tja pohvalil, da bom prišla brez dote na veliko kmetijo. Vsa fara se mi bo posmehovala, če ne pride do ženitve, njegova bo!« je oče zavnil mater pred vrati in vsto-

Med napadi britanskih bombnikov na mornariška oporišča v Norveški smo sestrelili po došednjih poročilih 6 letal.

Severnoameriški teroristični letalci so odvrgli večerj bomb na mestno področje Münchna. Britanska letala so napadala v zgodnjih večernih urah Köln. Angloameriški nizko leteči letalci nadalje terorizirajo civilno prebivalstvo v zapadni in severozapadni Nemčiji.

Minister dr. Göbbels o položaju

Pretelki petek zvečer je državni minister doktor Göbbels govoril preko vseh nemških radijskih oddajnih postaj ter je podal nemškemu narodu izčrpen pregled o položaju. Govoril je s popolno odkritosrčnostjo in je očrtal težave, ki jih je razvoj sedanje vojne prinesel Nemcem v teku zadnjih dveh let. Orisal je sovražne napade z zapadne strani kakor tudi z vzhoda, koder skušajo sovražniki še pred pričetkom prave zime izsiliti tako odločitev vojne, kakršno tudi oni nujno potrebujejo. Toda kljub vsemu navalu po kopnem in zraku naraščata nemški odpor in nemška oborožitev. Nemčija bo vrgla v kratkem nekaj uteži na tohtuico odločitve. Ti bodo zadostovali, da bi lahko očrtili čimdalje, od katerih si Nemci obljubljajo bistveno spremembo vsesplošne vojne slike. Vojna morata nemškega naroda je vzvišena nad vsak dvom. Nemci se ne bodo ustrašili nobenega sredstva, ki more onemogočiti sovražniku pot v Nemčijo. Sovražnik bo naletel na ogorčen odpor, ki mu ne bo ničesar prištel. Nemški narod ne dovolj, da bi se njegova domovina spreminjala v krompirjevo polje in pekel, nemški narod ne da izrečiti svojih žena in otrok in ne dovolj, da bi se odvajanja svojih delavcev in vojakov v tujino. Na vse s sovraštvo napolnjene načrte, da se očrtili in syobodojuben narod le en odgovor: Borba za vsako ceno do zmage!

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Makaronska plošča s korenjem. Potrebujete za štiri osebe: 1/2 kg makaronov, 1/2 kg korenja, žlico rastlinskega olja, 1/2 l mleka, 1/2 l masla, sol in nekaj sušiljane govedine. Makarone skuhamo, potlej kuhamo korenje, katero razkosamo na rezine, dušimo z maslom, osolimo in pričinimo s petšiljem. V sredino krožnika damo že porcijirano mesno seltanico, nato makarone in okoli njih korenje. Jed postavimo na mizo kot samostojno.

Jagnjski riž. Kadar imate na razpolago 6 kg (pretnega) mesa, napravite naslednjo jed: Izbran

pil. Pihnil je name kakor tiger in me pričel tapsti. Ni bila lahko očetova roka, a sem jo lahko prenašala s zavestjo, da me bije oče. Cutila sem, da bi me Rutar pretepal brez vzroka, zato nisem na očetovo vprašanje, če bom naredila vse po njegovi želji, niti odgovorila.

To je očeta tako razjezilo, da me je nehal biti z rokami in se je pričel ozirati okoli sebe, kaj bi prijel v roke. Tedaj je stopila med naju mati in dejala s solzami v očeh: 'Prosim te kakor Boga, nehaj jo biti! Meni krvavi srce; če ne nehaš, boš ubil še mene brez udarcev!' Tedaj je oče povesil glavo in roke. Mati je pa hitro nadaljevala: 'Poglej nazaj, v našo preteklost! Z veseljem delamo od zore do mraka in obdelujemo sosedovim zemljo, a vseeno ne trpimo pomanjkanja! Do zdaj smo srečno živeli; dovolj ji, da vzame Jernej!'.

Tedaj je oče ponovno vstopil in zakričal: 'Ne imenuj mi več tega imena...!' Oče je od tistega dne molčal in me pustil v miru. Le to mi je zabijalo, da moram biti doma. Strogo mi je prepovedal, da bi šla na vas, ali v cerkev. 'Nihče ne sme opaziti tvoje nesreče!' mi je požugal.

Trenutno je bil oče v zadregi zaradi mene, toda jo je znal dobro izvoziti. Rutarju je dejal, naj počaka še eno ali dve leti, češ da sem res še malce premlada, kakor mu je mati vedno trdila. Rutar je bil s tem predlogom zadovoljen. Neke nedelje je mati nalašč napeljala pogovor na Rutarja. O tem malovrednem ženinu bi bil oče govoril noč in dan. Toda mati mu je pričela praviti, da Rutarja sovraži vsa vas in da je nedavno spet udaril svojo mater. Tedaj je pa oče vstal in dejal prav tiho: 'Povedal sem že, da bo njegova — in tako tudi bo!' Šel je ven. Nikakor nisva mogli doumeti, kako je mlači oče narediti z menoj. Mislili sva si, da je oče govoril z Rutarjem o moji nesreči, a to se nama je naposled zdelo le malo verjetno. Samo še nekaj tednov sva si belili glavo, kak načrt ima z menoj oče. Dva meseca prej, preden si ti zagledal luč sveta, je stopil oče k meni in mi velel: 'Takoj pripravi vse, kar potrebuješ za dolgo potovanje! Jutri zarana se odpeljeva, čez nekaj mesecev se boš vrnila.'

Žena z dvema obrazoma

Poznamo moške, ki imajo izven doma povsem drugačen nastop kakor v domačih starih stenah: sama ljubeznivost jih je, živahni so, duhoviti, zabavni, strogo pozorni, naravnost očarljivi v družbi, — godrnjave, živce, dolgočasneži in zanikarneži pa doma v družini. A nas zanima danes žene z dvema obrazoma, tiste slabe igralke v življenju, ki se pač znajo prilagoditi zahtevam družbe, a so brez discipline in prilagodevanja doma v družini. In življenje jih izžvižga.

Ako pride posetnik v hišo na določen dan in ob določen uri, najde vzored red: stanovanje je pospravljeno, prežračeno, parket se sveti, okna so kakor zrcalo, pohištvo je urejeno, na mizi vaza s cvetjem in nikjer ni ničesar, kar bi žalilo pogled ali nos. Gospodinja je vzgledno počesana, opravičena in obuta, otroci umiti in povsem urejeni, da se z njimi kar lahko postavlja. Povsod prijazen nasmeh, ljubezniva šala, vzgleden red in mir.

Ako vstopiš v to hišo nenadoma, včasih ostrmiš, ker našel boš vse nasprotno, kar si pričakoval po napovedanem obisku. In spoznaš, da ima ta gospodinja dva obraza, a da je slabši baš njen pravi obraz. Uveriš se, da je njena ljubeznivost, redoljubnost in marljivost le lahka maska, pod katero se skrivajo nered, nesposobnost in ne-

ustaljen značaj. Iz tega pa izvirajo vsi povodi za nesrečno obitelj, ki nima resnično udobnega in toplega doma. Moč beži iz hiše, čim odloži žlico, a otroci se čutijo dobro le izven domačih sten po cestah in vrtovih. Zanemarjeno oblečena gospodinja brez urejene frizure, brez lične obutve, negovane polti, navadno prepirljiva in večno črna je resnično nesreča za zakonsko življenje. Nič ne pomaga, ako nastopa v javnosti očarljiva: mož, otroci in posl jo poznajo v pravi podobi in beže pred njo. Takšna žena ne pomisli, kak bo spomin nanjo v njih glavah in zlasti v njih srcih. So gospodinja, ki so na ulici, v kavarni, gledališču in povsod med tujimi ljudmi resnične dame, da jih je radost gledati. Pa igrajo slabo komedijo, ki izliva doma le jezo, strah in odpor. In baš te gospodinjice najhuje javkajo, da so nesrečne. Ne ljubijo doma in si ga ne znajo ustvariti. Vsak teden ima samo eno nedeljo, a šest delavnikov. Modra žena se goji in oblači snažno, čeprav skromno, predvsem za svoj dom, za svojo obitelj, s katero živi neprestano, ne pa le za kratke ure v javnosti. Ne izčrpavaj svojega duha, humorja in ljubezni za tuje, temveč hrani svoje talente za lastni dom. Tu se ti obrestujejo, tam jih le zapravljáš. Žena imej samo en obraz, med svojci najlepši, najmikavnejši. Z dvema obrazoma gotovo propadeš.

in opran riž (400 gramov) zakuhaj v 1 l ali 1 l zelenjadne juhe, ne da ga mešaš; kuhaš 30 do 40 minut, naložiš na ploščo in ohladiš. Tik preden neseš jed na mizo, segreješ maslo in dušiš v njem riž, a le toliko časa, da se razgreje. Riž potreseš s petšiljem in drobčkom ali pa rau prideneš paradižnikovo omako. Toda njegov okus izboljša tudi omaka iz kakršne koli zelenjade.

Govedina s krompirjem in repo. Za 4 osebe potrebujete 375 g govedine, 2 in pol litra vode, 15 g soli, žlico petšilja. Meso kuhaš v mirzili vodi. Tričetrt ure, preden je mehko, mu dodaš repo, a 20 minut nato krompir. Zatem kuhaš vse skupaj domehka. Vrelo jed, ki vanjo streses petšilj, pustiš še na toplem 5 do 10 minut, jo zmešaš in neseš na mizo.

Otrokovo zdravje pozimi

Sveže moči, ki si jih otrok nabere poleti v velikih počitnicah, navadno ne zadoščajo za vse dolge zimske mesece. A tudi živčevje težko zmaguje naporni šolski čas. Skrb za odpornost in zdravje otrok naj bi bila torej pozimi še bolj živa in obsežna kakor v letnem času, ko nam je narava najboljša pomočnica.

Na kmeth se mladina brez posebnih priprav, uredb in odredb sank, amuča, drsa. Otroci so

tu vse bolj samostojni in si čisto sami prekrbijo vso potrebno pripravo. Malo oblečeni, modrih obrazov se vdajajo veselju zimskega športa; pri tem so zdravi in polnihih lic. Za mestne otroke je vse težje. Treba je biti po predpisih oblečen, prostor za sankanje, smučanje, drsanje je mnogim oddaljen ter ni povsod brezplačen. In končno so roditelji in vzgojitelji vse bolj plašni in se čisto pretirano boje prehlada.

Najenostavnejši, razmeroma ne predrág, a gotovo najbolj zdrav šport za otroke in odrasle je vsekakor drsanje. Ob rednem izvajanju tega prelepega športa se telo enakomerno razgreje, kri se pretaka neznatno pospešeno po vseh žilah in žlicah, zaide v skrajne okončine in glavo ter zadostno prepoji možgane. Telo se utruji in postane odporno, živčevje se okrepi. Še dolgo po končanem drsanju je malim drsalce prijetno toplo, veseli, vedri in živahni so, gibčni in imajo tek; a tudi duh se sorazmerno razveseljivo razvija.

Strah, da bi se otroci prehladili ali si polomili noge ali roke, je neutemeljen ali vsaj močno pretiran. Tudi na cesti si lahko zlomijo ude, jih povzi kolesar, avto, voz. Izdatki za izvajanje zmernega športa, zlasti drsanja, so dobro naloženi. Po velikih mestih imajo drsaljšča z umetnim ledom. Ali jih dobimo kdaj tudi pri nas?

nje prve zobe in mi močno prebil ustnico. Nato sem takoj odšla domov. To se je zgodilo neko nedeljo popoldne, ki je bil moj oče doma. Mati je obupno kričnila, ko me je videla vso v krvi in tudi oče se je vidno vznemiril. Očitala sem očetu, zakaj sem morala vzeti takega divjaka. Ljubše bi mi bilo, če bi z Jernejem krave pasla, kakr pa da imam tega človeka, sem rekla. 'Ali zdaj lahko slišiš to ime?' ga je porogljivo vprašala mati.

Jaz sem vse to govorila z robcem pred ustmi, a ko sem očetu pokazala skrbno čeljust in presekanó zgornjo ustnico, je kar obstal. Stopil je k meni in mi dejal: 'Magda, še imaš v meni zaščitnika! Toliko ti povem v opravičilo: Očitai sem Rutarju, da je udaril lastno mater. Opozoril sem ga, da bo ženo še lažje bil. Častno besedo mi je dal, da te ne bo udaril brez vzroka. Zda mi pa povej, zakaj te je udaril? Toda govori resnico!'

'Samo zato, ker mi je padla žlica na tla,' sem mu odvrnila. Tedaj je oče molče zapustil sobo in šel na Rutarja. Dodobra mu je zrahljal kosti, da je lep čas pomnil. Jaz sem ostala doma in nisem niti v sanjah mislila, da bi se še kdaj vrnila k njemu. Obljubil mi je, da se bo poboljšal. Pregovoril me je, da sem se zaradi bolne matere vrnila k njemu. Nekaj tednov je bil dober z menoj, potem pa je postal isti surovež. Ako sem stala za vrati, jih je naglo odprl, da me je lopnil z njimi. Če sem pa stala med vrati, mi je prav tiho stopil za hrbet, me porinil in zaklel: 'Prekle ti štor, ali se ne boš nikdar več premaknil?' tako me je vedno izžival. Na slehernem koraku sem mu bilo v napoto.

Sramovala sem se, da bi se spet vrnila domov, zaradi ljudi sem se vdala in prepuстила usodi. Tudi materi ga nisem več tožila; ša to, kar so ji povedali drugi ljudje, sem utajila ali vsaj olepšala. Psoval me je dan za dnem, da sem pocestnica in da bo prišlo vse na tuje, ker nimava potomec. Stala sem ob postelji njegove bolne matere in mu odvrnila: 'Naj izumrje tvoj hudobni rod, za to bo že Bog poskrbel.' Vrag naj vzame tebe in tvojega Boga!' je zakričal in me udaril

DOMAČE NOVICE

* Ob letošnjih praznikih vseh mrtvih je bila organizirana velika vsesvetska akcija za naše revne. V Ljubljani so zadnje tri dni pobirali dijak pri vseh pokopališčih prispevke. Na deželi je bila vsesvetska akcija izvedena na praznik Vseh svetnikov in na praznik vernih duš, seveda le v onih vaseh, ki niso k sreči še nikoli ali pa le malo doživele komunizem. Nabiralne skupine so pobirale prispevke predvsem ob vhodih pokopališč. Upamo, da bo uspeh vsesvetske akcije pripomogel, da bo letošnja zimo marsikateri revež dobil vsakdanji kruh.

* Opozorilo družinskih poglavarjem! Blagajna za izplačevanje družinskih doklad pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine ponovno opozarja svoje člane družinske poglavarje, ki prejemajo družinske doklade v delavski skupini, da čimprej predložijo, odnosno obnove za svoje otroke potrdila o obisku srednje ali nje enake šole v šolskem letu 1944-45. Potrdila o obiskovanju šole je treba predložiti za vse otroke od 14. do izpolnjenega 16. leta starosti, in to za one otroke, ki so izpolnili 14 let pred pričetkom novega šolskega leta, t. j. pred 1. oktobrom 1944, kakor tudi za one, ki bodo izpolnili 14 let med novim šolskim letom, t. j. od 1. oktobra 1944 do 30. septembra 1945. Potrdila je treba predložiti do 10. novembra 1944.

* Zlato mašo je bral preteklo soboto zjutraj v ljubljanski stolnici apostolski protonotar in prelat g. dr. Alojz Ušeničnik, vseučiliški profesor v pokoji. Zlatomašnik je eden naših najuglednejših duhovnikov in sloveč modroslovec.

* Pisatelj Ižeško 70 letnik. Ugledni naš pisatelj Franc Kaaver Meško je preteklo soboto praznoval 70 letnico v Stični. Po rodu je iz Ključarcev nad Ormožem. Obiskoval je šolo v Ptuj in Celju, stopil v celovško bogoslovje ter župnikoval po Koroškem vsa leta do konca prve svetovne vojne. Nato je bival najprej na Brezjah, potem v Dravogradu, naposled pa je bil župnik na Seleh pri Slovenjem gradu, kjer ga je zatekla nova svetovna vojna. Odtod je prišel v Stično, da bi našel prijazno zavetje. Njegovo ime je med Slovenci splošno znano, zaslovelo pa je tudi v vnanjem svetu.

* Narodopisec biserni mašnik Ivan Sušelj je umrl 15. oktobra v št. Lovrencu na Dolenjskem. Dosegel je častljivo starost 86 let in je bil starosta duhovnikov ljubljanske škofije. Poinh 36 let je služboval v Adlešičih v Beli Krajini, kjer je zbral nešteto dragocenega narodnega blaga, zlasti pregovore, narodne pesmi in pripovedke. Izdal je dve knjigi: »Biserne iz belokranjskega narodnega zaklada« ter »Slovenski pregovori in

reki«. Že po teh dveh knjigah je postal daleč znan narodopisec, je pa objavil še nešteto drugih spisov. Bela Krajina mu dolguje trajno hvaležnost.

* 15 letnica smrti Vladimirja Gortana. Dne 17. oktobra je minilo 15 let, odkar je bil na bvišem vojaškem vežballšču v Pulju ustreljen prvak hrvatskih narodnih mladeničev, kmečki fant Vladimir Gortan iz Berana, ki je z vsem srcem ljubil svojo rodno zemljo, tužno Istro.

* Slovesna proslava 100 letnice rojstva gorškega slavčka Simona Gregorčiča, je bila preteklo nedeljo v Tolminu. Naš narod ob Soči, ki se v današnjih velikih dogodkih bori na življenje in smrt, je dostojno počastil svojega največjega glasnika.

* Od kumunistov pregnani begunci prebivajo v Ljubljani največ v šoli na Ledini. Od lanskega leta dalje je bilo že okrog 5.500 beguncev in internirancev deležnih podpore. Največji naval je bil seveda pozimi. Sedaj jih je v oskrbi še okrog 402. Zastina stanovanja so lepo urejena. Begunci dobivajo hrano v ljubljanskih javnih kuhinjah. Okrog 150 beguncev je na hrani in stanovanju tudi v stari cukrarni, kamor se zatekajo po hrano vsi najbednejši v Ljubljani. Tukaj so dobili svoj drugi dom tudi pregnani belokranjski cigani. Zimska pomoč se z vsemi silami trudi pomagati bednim v mestu in na deželi. Zato naj jo vsakdo po svojih močeh podpira.

* Zaradi tatvine lužnega kamna so se morali nedavno zagovarjati pred sodščem štirje zidarji, ki so bili zaposleni v ljubljanski Kemični tovarni. Po lužnem kamnu je namreč v Ljubljani veliko povpraševanje, ker je glavni del pri kuhanju mila. Omenjeni zidarji so si prilastili precej kilogramov lužnega kamna, zato so bili obsojeni: dva vsak na 6 mesecev strogega zapor, druga dva pa vsak na 3 mesece.

* Ljubljancem radi hodijo na dražbe, ker želijo poceni priti do koristnih stvari. Posebno zanimiva je bila nedavno prostovoljna dražba raznih premičnin, ki so spadale v zapuščeno samskega služitelja železnika na tehnični srednji šoli. Železnik je zapustil lepo pohištvo, mnogo obleke in perila, kakor tudi drugih stvari, kar je bilo skupno cenjeno na 62.000 lir. Zapustil je med drugim kar 27 lepih srajc, sodno cenjenih po 60 lir. Dražba je bila izredno živahna. Za srajce so se ljudje kar pulili, pa tudi drugo je šlo vse v denar.

* Za jesenske večere si želite lepega branja. Ko boste začeli brati veliki roman »Divjina cvetec«, se ne boste mogli več odtrgati od njega. Za mlajši rod pa je posebno priporočljiva zanimiva povest »Brzonožec in Puščica«, ki jo boste tudi vi prebrali z velikim zanimanjem. Obe knjigi dobite po knjigarnah pa tudi v upravi »Jutra« v Narodni tiskarni.

* Poljski pridelci na ljubljanskem polju in na Barju so bili letos srečno spravljani pod streho. Leto je bilo sicer deževno, vendar doslej ni bilo hujših vremenskih nesreč. Poleg zelja in koruze je bila spravljena tudi pozna ajda, ki pa letos ni dobro obrodlila. V splošnem je bila letina povprečna, vendar je vsakdo zadovoljen s tistim, kar je pridelal.

* O letini na Dolenjskem nam poročajo iz Novega mesta, da je le srednja. Ko je bila ajda v najlepšem cvetju, je ostalo zaradi deževja mnogo neoprašena in temu primeren je tudi pridelek. O vinskem pridelku smo že ponovno poročali, da je pičel. Kaže, da je povsod na Dolenjskem podobno kakor v novomeški okolici. Sadja in sicer prav lepega je pa v Novem mestu dovolj naprodaj.

* Ob alarmu v zaklonišča! Uprava policije v Ljubljani, oddelek za profiletalsko zaščito, opozarja prebivalstvo, da mora v primeru danega znaka takoj zapustiti javne prostore in ceste in se nemudno podati v najbližje zaklonišče. Osebe, ki na bodo upoštevale obstoječih predpisov, bodo najstrožje kaznovane z denarno in zaporno kaznijo.

* Otrok in puška. Iz Trsta poročajo o usodni nesreči, ki vnovič opozarja k previdnosti. Gospa Ana Povšinova je šla le za kratek čas po opravih z doma. V tem času je njen vnuč iztaknil puško, ki jo je bil sin Pavšine pustil na stolu. Otrok je prijel za petelina, kar je bilo usodno. Smrtni strel je terjal življenje nesrečnega otroka.

* Najmlajši slovenski prost je g. Matija Menda iz Dravograda, ki je nedavno praznoval 40-letnico rojstva. Zdaj biva v sekovski škofiji. Za prostja je bil imenovan 1. decembra 1935. V nekem kamnolomu se je ponesrečil in je izgubil zaradi operacije desno roko v zapestju, ki je bila zmečkana. Vendar je dobil dovoljenje, da sme maševati z levico.

DELA VCE

SPOSODNE ZA IZDELAVO DRV,
SPREJME

Ravnateljstvo državnih gozdov,
LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA ST. 9
(palača Pokrajinske hranilnice)

Prav dober zaslužek v akordu! Razne ugodnosti: dodatna karta za najtežje delavce, delno plačilo z drvmi i. t. d.

tako močno, da sem padla preko bolne matere. Mati je bolno vzdihnila, a se ni upala reči ničesar v mojo obrambo.

Ni se zmenil za mater; šel je v krčmo popivat. Mati me je prosila in tolažila, naj vse potrpi, češ da bo tudi tega enkrat konec. Tudi jaz sem trpela že pred njegovih očetom in zdaj moram še pod sinom. Pobjal me je kakor živino, me je tolažila tašča z bolečim glasom.

Druga drugo sva tolažili; materi se je zdravje vidno slabšalo. Čez dobrega pol leta je reva do trpela. Po materini smrti se je Rutar še bolj vdajal. Nešteto krat sem preklinjala plačo. Saj toliko gorja je že napravil med ljudmi, a sodim, da meni nad vse.

Nekega dne je mož vinjen sitnaril po vasi in izzival mlade pametne fante. Poznali so ga vsi in dobro vedeli, kako ravna z menoj; zato je sedanjí krčmar zašepetal svojim prijateljem: »Pa bodimo nočoj mi sodniki, saj divja kakor stekel pes!«

In res so ga v temi pretepli, da je krvavel iz nosa in ust. Ker ni bil fantom kos, je dejal: »Prokleti paglavci, zdaj grem pa domov in bom babo zadavil.« Na moja srečo je to čul Jernej in šel za njim.

Ko je mož prišel domov ves zamazan od krvi in blata, je stopil k moji postelji, kjer sem ležala. Trenutek je obstal in me divje gledal. »Pogini, pocestnica!« je kričal in me z vso silo prijel za vrat. Resnično bi me bil zadavil, da nisem dobila pomoči v osebi Jerneja. Nisem imela moči, da bi klicala na pomoč, stemnilo se mi je pred očmi.

Jernej je vse to opazoval skozi zaprto okno. Imel je poleno v rokah in je udaril z njim po oknu. Vse je zdrobil, steklo in okvir ter skočil skozi okno v sobo. Prijel je moža za vrat in ga dobro stisnil; ko sem se zvedela, je ležal mož na tleh v nezavesti. Jernej je stal poleg mene in me močil z vodo. Dejal mi je: »Magda, ali dovoliš, da ubijem tega psa, rešil te bom trpljenja!«

»Ne!« sem ga zavrnila. »Prosim te, da me ne puščiš same.« Zadnje besede je mož že spet slišal. Planil je, skočil k mizi in prijel za nož, Jernej,

beži!« sem kričnila. Jernej pa je skočil nadenj in mu izvil nož, rekoč: »Kdaj pa si že videla, da bi bil pijanec kos treznemu človeku? Saj ga pijača že sama ubija.«

Vrgel je nož skozi okno in udaril moža po glavi: »To imej za spomin, kdaj si dvignil nož nad menoj!« Še enkrat ga je udaril, a malce preveč. Rutar je postal smrtno blede; prosila sem zanj, naj ga Jernej pusti, zasmilil se mi je, saj mi je konec koncev bil mož. Ko pa je prišel malo k sebi, je spet prišel kričati nad menoj in Jernejem. Psoval me je z Jernejevo vlačugo, Jerneju pa je očital, da dela zdražbo med zakonom in da se tajno sestajava.

Tedaj je Jernej stopil trdo k njemu in mu dejal: »Prepoveden sem in mi čast ne dopušta, da bi se dotaknil žene, do katere nimam pravice, toda pravico imam, da jo branim pred nasilstvom!«

Močle mu je mož pokazal vrata. »Grem,« je dejal Jernej, toda le pod tvoje okno! Šel je in mož je, hvala Bogu, miroval. Morda se je bal Jernejeve pesti. Od tistega dne me je stalno psal z Jernejevo vlačugo. Vedno sem molčala.

Jerneja je obtožil, da ga je napadel v lastni hiši in mu zdrobil okno. Tudi poškodbe, ki so mu jih prizadejali fantje, je natrpal Jerneju. Sodnik je tega obsodil na mesec dni zapor. Jaz pač nisem smela pričati proti možu, ker bi si s tem položaj še poslabšala.

Ko se je vrnil Jernej iz zapor, je prišel kar opoldne naravnost v hišo in dejal možu:

»Gašper, kar ti bom zdaj povedal, si dobro zapomni: Še enkrat se dotakni svoje žene s pestjo, pa te bom toliko časa bil, da bo sleherni del tvojega grešnega telesa pisan kakor mavrica! Moja ljubljena mati naj mi bo priča! Meni je vseeno, kje sem; sam sem in zapuščen, a pošteni! Če pa dvomiš o moji besedi, samo besedico črhni in ti bom takoj dokazal, da mislim resno! V desetih minutah boš od bolečin izdihnil grešno dušo!«

Niti trenutek nisem podvomila, da Jernej ne bi izvršil svoje grožnje. K sreči je mož molčal. Jernej je molče zapustil hišo. Mož se ga je zbal

in me ni več bil. Le Jerneju se imam zahvaliti, ker mi je s svojo odločnostjo ublažil življenje.

Od tistega dne se mož ni dotaknil dela. Samo za to je še poskrbel, da je jeseni nakuhal žganje za vse leto. Živeti nisem mogla, ne umreti. Pet let nisva spregovorila niti besede. Trpela sem, on tudi. Prišel je bolehati, bolezen je napredovala, a on se ni zmenil zanj.

Ker se me ni dotaknil toliko let, sem mislila, da se je unesel. Zasmilil se mi je, ker je bil dober z menoj in sem ga ogovorila. Svetovala sem mu, naj gre takoj k zdravniku, toda on je to odklonil. Prijel me je okoli vratu in poljubil.

»Nikdar več te ne bom žalil; spoznal sem te, da si dobra in poštena žena. Veliko krivico sem ti delal, odslej ti bom dober zakonski mož, mi je dejal in me še enkrat objel.

Neizmerno sem se počutila srečno. A hipoma me je obšla zla slutnja: »Mož se je prepozno spreobrnil,« sem si mislila. Bilo je tako. Zdravje se mu je vidno slabšalo. Goreče sem molila k Bogu, da bi se mi mož pozdravil, če se bo v resnici poboljšal, a brez uspeha.

Ko sem mu nekega dne povedala, da sem zasnovala, je bil presrečen.

Podvojil je moči in delal od zore do trde teme. Opozorila sem ga, naj manj dela, če mu je do zdravja in družinske sreče. On mi je odvrnil, da se popolnoma prepušča meni. Da bi imel čim manj dela, sem dobila še enega hlapca. Niti enega telička mu nisem dovolila prodati, samo da je imel on vsega na razpolago. A k zdravniku nikakor ni hotel iti. Na videz se mu je zdravje zboljšalo. Zaradi njegove bolezní, in ker je bil pač alkoholik, sem s sedmimi meseci rodila dete, ki je takoj po krstu umrlo, tako mi je dejal zdravnik. To sem povedala možu brez olepševanja. Prijel me je psovati na sve načine. Trdil je, da je on zdrav in da sem le jaz vsa pokvarjena. Nisem mu odgovarjala.

Zopet je prišel izostajati iz doma, postal je prejšnji Gašper.

(Dalje)

LOV ZA ZLATOM

14

»Vprašal me je, kdo me je spravil na misel, da bi prosil njega. Imenoval sem mu našega prijatelja Maca tukaj. Rekel je, da dela Mac neslane šale, kar je bilo tudi moje mnenje. Pa glej, Smith ima zdrave nazore; kajti takoj je dodal, da bi se s cerkvijo ne smeli šaliti. In povedal mi je pri priliki, da gre teh tristo dolarjev na Macov račun, in da pride ob priložnosti sam po nje.«

Macu se je videlo, kako ga je to poparilo; saj Soapy Smith se je držal svojih obetov.

»Mac,« mu je sedaj zaklical oni rejeni s silnim smehom ter se tudi gromko treščil po stegnu, »tudi jaz bom vse žive dni pil le vodo, če ta šala ni še boljša.«

»Gospoda, ne bodite vendar taki, saj še nisem z vsem gotov!« jih je krotil pridigar z milim načinom. »Soapy Smith je rekel še kaj več.«

»Kaj pa, kaj? Le kar povejte, da ne bomo čakali!«

»Ne vem, bi li ponovil tukaj, kar je še povedal. Saj vam je znano, da se po navadi tako izraža, da je bolj točen kakor pa vljuden.«

»Kaj bi tisto! Kar ven z rečjo! Saj mu moremo tudi mi napraviti kak poklon, če bi bilo ravno treba. Kdo bo tako občutljiv!« Tako so hiteli od vseh strani.

»Dobro, gospoda, menil je... prosim pa, to so njegove lastne besede, ki jih po splošni želji ponavljam. Rekel je torej, da se nadeja, da bodo vsi skagunayski nepridipravi, in takih pretkancev je tukaj baže skoraj toliko kakor je sploh prebivalcev, pospeševali stavbo cerkve na enak način.«

Macov obraz, katerega rdečica se je bila za kratko časa umaknila čudni modrini, je že polagoma dobival svojo naravno barvo, drugi pa so se vsi križem zijali, da bi vzajemno opazovali učinek te izjave, ki jih je primerno ocenila.

»Pete, sedaj pa imaš!« je zaklical Mac, ki mu je odleglo, ker ni bil edini cilj posmeha, dasi je bil položaj zanj še vedno neugoden. »To je med vsemi najboljša šala. Nihče ne more trditi, da Soapy Smith ne pozna razmer pri nas.«

»Vi seveda veste to bolje kakor jaz,« se je pridigar zbadljivo odrezal. »Jaz še nisem imel časa, da bi si napravil sodbo o tem. Mislim pa, da je Soapy Smith preveč črnogled.«

»Nikakor,« se je vmešal v razgovor sam lastnik pivnice, ki je bil vstopil skozi vrata za točilnico in slišal zadnje besede. »Saj bi vam tudi jaz mogel povedati nekoliko imen. Ne bi bilo treba daleč hoditi...«

In na smešen način je precej nepristransko pomežiknil po dvorani in nadaljeval:

»...a krščanska ljubezen do bližnjega in obzirnost do revolverja, s katerim ume marsikak gentleman tukaj dobro ravnati, mi to brani. Sicer pa, velečastiti, vzemite svojo kapo in začnite z nabiranjem. Sto dolarjev prispevam jaz.«

Potegnil je iz žepa na hlačah pest novčanic, da bi naštel imenovani znesek, pa mu je rejeni Pete zabranil.

»Joe, to ne gre,« je rekel z glasom dobro podanega poštenega protesta. »Ti si večji zlikovec kakor je Soapy Smith. Če je on dal tristo dolarjev, moraš ti najmanj petsto. Pomisli, dragi, da si mora Soapy Smith sam s težavo iskati svoj denar, in da je sploh čudež, da mu to doslej še ni škodilo. Mi tukaj pa hodimo k tebi in se ti dajemo brez upiranja izropati.«

Krčmar Joe je videl, da je pač najbolje, da se z drugimi vred na vso moč zakrohota, zlasti ker je moral čuti še več zbadljivk na svoj račun. Zdelo se je tudi, da je že vajen takih iskrenih izjav. Vedel je, da je za podjetje najbolje, če jih ne zameri.

Gledal je Petea, pomišljal, potem pa rekel:

»Da ti nekaj povem, Pete. Ne vem, ne vem, če nisi Soapy Smithu in nam vsem v malopridnosti kos. Večkrat sem že razmišljal o tem. Pa naj bo! Ti plačaj tudi tristo kakor Soapy, no, in potem dam jaz petsto, dasi ne vem, če bi se zate ne spodobilo dvakrat toliko.«

S tem je pridobil vse, da so se zasmejali na Peteov račun, ki je moral sedaj poslušati, kako so se znanci zbadljivo in pikro vpikavali vanj, seveda ne popolnoma po krivici.

»All right, Joe,« je izjavil, ker je pač videl, da je še najbolje, če se s primerno možatostjo in dobrim humorjem poda, kar bi gotovo storil tudi vsak drug v takem položaju. Kajti če bi bilo tudi konec tega zbadanja, je še vedno tukaj Soapy Smith, in njegova želja je prekleto podobna povelju. »Tukaj, velečastiti, je tistih tristo dolarjev; Joe vam jih pa da petsto.«

Hkrati s besedami je položil novčаницe v pridigarjevo kapo. Lastnik hotela pa je priložil petsto dolarjev.

»In ti, Mac?« se je obrnil Pete k njemu. »Jaz bi bil za to, da se ta gentleman sam oceni.«

»Saj sem že vendar plačal!« se je branil Mac. »To se pravi, Soapy Smith je dal zame denar. Po človeku Expresskompanije mu

vrnem jutri tristo dolarjev, da bi ne prišel sam kasirat. Mogel bi si računati še kake pristojbine po svoji lastni tarifi.«

Mož je imel prav, da se je branil; vsi so mu to priznali. Zato je vzel sedaj kapo in pobiral naprej denar. Zbirke je bilo nazadnje dvatisočdevetsto dolarjev, ki jih je nekdo navzočih s stotakom dopolnil do tritisoč.

Ta znesek je dobil sedaj pridigar.

»Hvala vam, gospoda, v imenu ohijske sinode, za katero ustanovim jutri tukaj občino. Tako mislim, gospoda, da boste sodelovali in mi pomagali. Nekateri boste menda tudi toliko prijazni, da me podprete prav posebno in pristopite za člane cerkvenega odbora.«

X.

IGRA Z DOBITKOM

Po še nekaterih opombah pri baru je stopil pridigar k mizi, kjer so ves čas igrali faraona, dasi je včasih kak igralec rad prisluhnil njegovim besedam.

Kljub temu, da se je pridigar trudil, da bi imela njegova navzočnost pri tej mizi videz popolne slučajnosti, je vendar že dejstvo samo, da je prisoten duhovnik, povzročilo med udeležujočimi se veliko napetost.

Tudi Kane in Esher sta pristopila. Esher je bil prijatelju samo povedal, da se je Eileen morala motiti, ko je mislila, da je v Lynnovem spremljevalcu prepoznala človeka, ki ji je bil pravil tisto o očetu. Tisti človek je pa sicer zopet zapustil lokal, tako da je bila zadeva končana. Na vprašanje o Patersonu je odgovoril, da je z ozirom na ne prav varne razmere ostal pri ženskah v boardinghousu.

Kakor pridigar tako sta tudi Esher in Kane z zanimanjem zasledovala dogodke pri igri.

Esherju se je posebno vsilila osebnost človeka, ki je imel banko. Bil je nagon, ki ga je naučil proučevati razne tipe. V San Franciscu, zlasti pa v proslulem predmestju Barbarina obala je videl bogato zbirko takih ljudi, in mislil je, da bodo tukaj v tej mrzli zlati deželi kaj drugačni. Pa ne, kajti mož je bil očitno importirana roba; kazal je vse lastnosti kakor jih mora imeti človek, ki mu je igra poklic: dolga, mršava postava z lahkimi kretnjami gibčnih rok; bledosivo lice z ostro klesanimi potezami in globokimi gubami, ki jih povzroča življenje ponoči in razburjajoče sožitje z ljudmi, ki nosijo revolver vedno pravičen skrbno ohranjena modra obleka in lepo čisto perilo; zlasti pa vitke roke z dolgimi tankimi prsti in s peščnim papirjem do prosojnosti opiljenimi nohti, da bi mogel otipati in prepoznati tudi najtajnejše znake na kartah, ki jih ne morejo doznati niti najbolj prebrisani kartači s krepelastimi rokami.

Njegov tovariš, ki je bil za croupierja, je bil debelejši in manjši, pa tudi ne tako izbrano opravljen. Od obritega partnerja se je razlikoval po črnih brkih, ki si jih je včasih pogladil, a menda le zato, da bi zakrinal budno beganje svojih pogledov, ako je včasih kak igralec segel v žep. On sam je mogel udobno seči v žep; samo poseg in prijem, in revolver bi že ustrelil.

Eden izmed igralcev, neki razcapanec, gotovo prospektor, ki je moral šele tisti dan priti od nekod, ker je plačal prvo stavo z zlatim prahom, je najbrže mnogo izgubil. Ko se je njegova karta zopet obrnila njemu v škodo in je blagajnik potegnil zratno vlogo z malim, motiki podobnim orodjem k sebi, je namreč ves divji zakričal:

»Goddam that bloody king!«

Namesto na kralja je stavil sedaj dvojen znesek na asa, nekateri drugi pa so pokrili druga polja.

»Time!« je zaklical blagajnik.

Roke so izginile s polj in bankir je obrnil obe karti, ki sta bili na vrsti.

»Sedem dobi. As gubi!«

Capin se je z razpokano roko, ki se ji je poznalo hudo de'lo, zakadil v svoje kuštrave lase.

»Prekleta smola danes!« se je jezil.

Bil je že neodločen, kajti pogled na dolarje v pesti mu je povedal, da mu je igra vzela precej denarja, ki ga je bil izkupil za zlato.

Po kratkem oklevanju je stavil polovico prejšnje vloge na osmico, ki je bila že nekoliko kratki izgubila.

Osmica je dobila.

»Če boste tako delali, boste kralju ob vse,« mu je rekel pridigar.

Mož ga je menda hotel nahruliti, drugi pa so duhovnika napeto pogledali. Zaslutili so morda, da se sedaj začne zadeva tako razvijati, kakor so pričakovali. Pogled na duhovnikovo lice, na katerem ni bilo sledu predrzne pravolastnosti, je prospektorja toliko ukrotil, da se ni razburil.

»Kako to?« se je začudil. »Saj sem dobil!«

»Koliko pa ste dobili?«

»Hm,« je odgovoril mož in si, zavoljo nepričakovanega vprašanja zbežan, popravil lase, ki so mu silili izpod kape, »prav za prav sem izgubil.«

»Vsakdo izgubi prav za prav,« je ugotovil pridigar. »Ste že videli kdaj igrača, ki bi bil bogat umrl?«

(Dalje)

SMEŠNICE

PREVIDNI MESTNI OČETJE

Ura na cerkvenem stolpu v Gorlici teče že štiri stoletja napačno. To se pravi: vedno je za sedem minut naprej. Čeprav to vsi vedo, se nihče ne pobriga, da bi uro pravilno uravnil. Zakaj ne? To je bilo takole:

Leta 1527 je bila v Gorlicah skovana zarota proti mestnim očetom. Zarotniki so sklenili, da napadejo in pobijejo mestne svetovalce natančno opoldne, ko bodo mestni očetje zapuščali magistrat. Toda nekega zarotnika je pred zločinom zapeljal vest. Tovarišev ni hotel izdati oblasti, marveč je storil nekaj drugega. Povzpel se je na cerkveni stolp in prestavil kazalce za 7 minut naprej. Ko so se zarotniki prikazali pred mestno hišo, je bilo za napad že prepozno. Kajti mestni svetovalci so takoj, ko so čuli biti dvanajsto uro, odšli lepo domov. Od tega časa dalje dopuščajo mestni očetje v Gorlici, da teče cerkvena ura vedno 7 minut naprej.

CONAN DOYLE

Oče detektivskih povesti o Sherlock Holmesu, Conan Doyle, se je vračal z Riviere in se odločil, da bo nekoliko dni preživel v Parizu. Na kolodvoru je sedel avto, ki ga je pripeljal pred hotel. Ko je plačal voznika, mu ni pozabil dati dobre napitnine. Vljudno se je sofer zahvalil, rekoč: »Hvala lepa, gospod Conan Doyle.«

»Odkod pa poznate moje ime?«

»To je zelo enostavno. V novinah sem čital, da najate iz Nice. Na kolodvoru sem vas dobro pogledal in takoj dognal, da ste Anglež. Vašo pričesko je delal južnofrancoski brivec, a vaše pete so umazane od marsejskega blata.«

Conan Doyle je začuden obstal.

»In samo po teh znakih ste me spoznali?«

»O, ne, še po nečem. Vaše ime je napisano na kvečku.«

In premeteni sofer je odbrzel dalje.

DOBER ZAČETEK

— Povejte mi po pravici, ali prejmete v sedanjih službi zadosti visoko plačo, da bi lahko vzdrževali družino z mojo hčerko? vpraša bodoči tati.

— Kako ne! Mesečno prejemam tisoč lir — in če vsak mesec napravim še približno toliko dolga, bo za začetek kar dovolj.

PREDNIKI

Zdravnik: »Tu nič ne pomaga, vi ste bolezen nasledili od svojih prednikov.«

Bojnik: »Prav, gospod doktor. Če je tako, pa kar njim pošijite računi!«

DOBRA VZGOJA

Jaka Smodlaka se je peljal s tramvajem. Ko se je vsedel, je videl, da stoji pred njim neka gospa, ki ni bila več mlada in tudi ne več lepa. Ponudil ji je svoj sedež. In ko se mu je gospa zahvalila, je Jaka Smodlaka vljudno rekel: »O prosim, prosim! Jaz sicer vem, da moški po večini odstopajo sedež samo mladim in lepim gospodičam, toda jaz ne delam nobene razlike. Jaz sem dobro vzgojen človek!«

VELIKO ZANIMANJE

Mlad pesnik je izdal knjigo pesmi. Čez dva meseca je bil povabljen v neko družbo, kjer so se med drugim pogovarjali tudi o novih knjigah. Neka gospodična je bila tako ljubezniva, da je rekla mlademu pesniku: »Vaše pesmi pa dobro poznam. Kupila sem vašo knjižico.«

»Ah, tako, vi ste to bili?« je navdušeno vzkliknil književnik. Dotlej je namreč bila prodana ena sama knjižica.

POD SILO OBZIRNOSTI

»Ženska, tudi najlepša, se mnogokrat ne vidi lepa. Lepota je odvisna od razpoloženja, vremena, obleke, slučaja in od tisoč drugih stvari,« je razlagal v družbi mladi profesor Modrič.

Verica, poskočna in radovedna, si seveda ni mogla kaj, da ne bi vprašala: »No, in kaj mislite o meni?«

»Tudi vi ste včasih lepi, včasih pa —«

»V, nesramnik,« je ogorčeno zapela Verica.

— včasih pa divni,« jo je potolažil mladi profesor.

PRAZNOVERJE

Gospa Ančka pripoveduje na trgu: »Veste, gospa Jožica, mene ne spravi niti deset konj nazaj v stanovanje, če sem že na stopnicah, ako bi tudi ne vem kaj pozabila doma! To bi mi za ves dan prineslo nesrečo!«

Gospa Jožica je pokara: »Le kako morete biti tako praznoverni. Morate samo reči: 'Cicvara popara mandala droč', se trikrat zavrteti in mirno se lahko vrnete v stanovanje.«

NACRT

Zora (vsa v solzah): »Zakaj hočeš razdreti zaročno z menoj?«

Miran: »Draga ljubica, če se zaročim z gospodično Branko, mi bo njen oče priskrbel izvrstno službo, — in potem bom poročil tebe...«

× Roosevelt je nekoliko ponižnejši. Za naraščajoče iztrežnjevanje Angloameričanov glede vojaškega razvoja je značilna neka izjava predsednika Roosevelta. Roosevelt je ponižno ugotovil, da vojna še ni dobljena. Nasprotno je moral priznati, da je nemški in japonski odpor prav tako odločen in zagrižen kakor prej. Angloameričani se bodo morali boriti za vsak meter nemške zemlje. »Dočim se bavimo mi s poveljnimi vprašanji, narašča odpor nemških čet, zaradi česar smo morali izpremeniti svoje račune,« je zapisal ameriški dnevnik »New York Times«. »Ameriški vojaki so upali, da bodo zavezniške armade zaključile vojno še pred pričetkom zime. Sedaj se morajo še enkrat zbrati, ker jih čaka hud boj.« Dopisnik angleškega dnevnika »Daily Herald« je mnenja, da bi bilo bolje, ako bi se zanimali ljudje v Angliji in v Združenih državah bolj za neprijetne resničnosti na nemškem bojišču, kakor da govore o veliki svetovni zmagi.

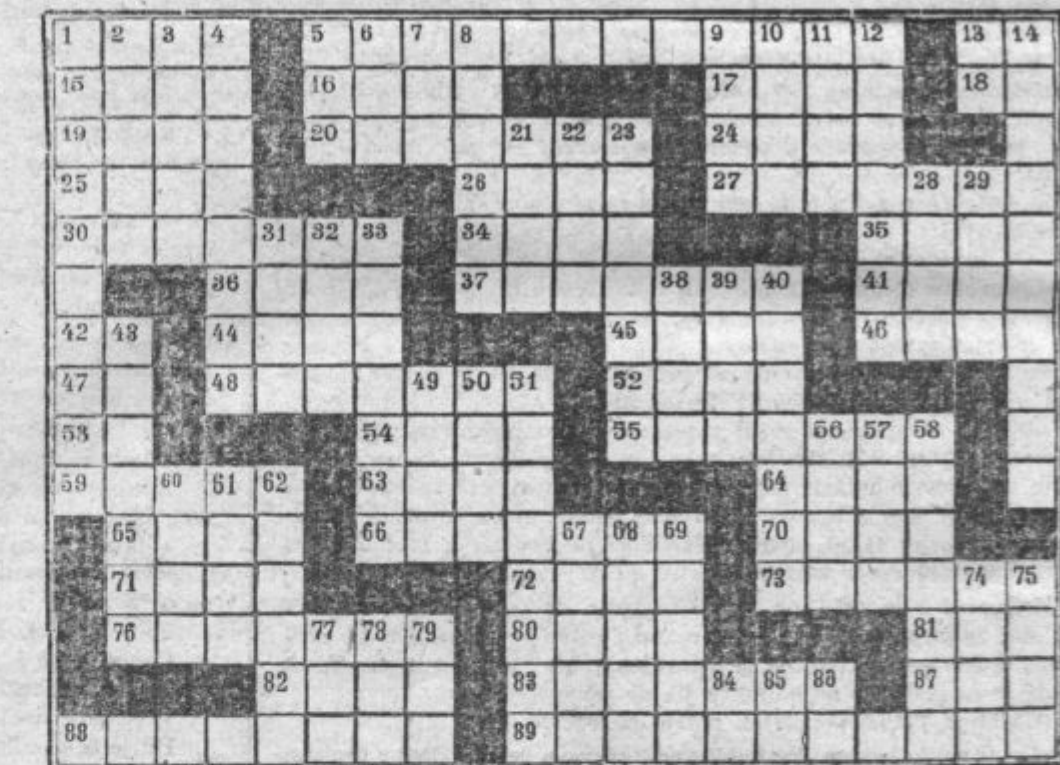
× »Normandie« ni več uporabna. Potem ko je ameriška mornarica pred nedavnim časom ustavila popravilna dela na izgoreli francoski luskuzni ladji »Normandie«, so pričeli sedaj razpravljati o uporabnosti te ladje. Ameriška zvezna ladijska oblast, ki nadzira vse trgovske ladje v ameriških vodah, se je odrekla tej ladji, ker bi trajalo predolgo in bi bilo predrago, dokler bi bil parnik zopet popravljen. Tako torej znamenita vodna palača ne bo več plula po Oceanu.

Križanka št. 41

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. vrsta športne igre z žogo, 5. studijsk predmet pravnikov na vseučilišču, 13. razum, 15. število (sh.), 16. pripadnik zumirlega mongolskega plemena, 17. trščica, drobtina, 18. podredni veznik, 19. okrajšana moško ime, 20. negaden, mladič; povodni mož; knesar, 21. hišni bogov, starih Rimljanov, 26. ljubevalnost (sh.), 26. domače živali (množ.), 27. velik pregel Azije (množ.), 30. sloveč italijanski naravoslovec in astronom, 34. samec domače živali, 35. pokrajina v Zgodnji Indiji, 36. oddelk, vojaška enota, 37. enačba z več členi, 41. reka, ki teče skozi Leningrad, 42. osebni zaimek, 44. starorimski uradnik, 45. iz ognjenika tekoča masa, 46. bodeča rastlina, 47. mah za kemično prvo, 48. natočen; poverjen, 52. v zdravilstvu uporabljena tekočina, 53. ljudska pritrdilnica, 54. vrsta volnenega izdelka, ki se uporablja v zdravstvene svrhe, 55. trigonometrična funkcija, 59. hrib pri Beogradu, 63. vmeza, gorečnost, navdušenje, 64. srbsko moško ime, 65. egipčanski bog, 66. ugotavljanje vrednosti, 70. hiša jh ima štiri (ednina), 71. nevestino premoženje, 72. italijansko ime za mesto ob dalmatinski obali, 73. tuje žensko ime, 76. zasmehljivi, porogljivci, 80. jezero v Sibiriji, 81. slovenski zgodovinar, 82. gora v severni Grčiji, 83. splošno znan, 87. oblika nemškega pomožnega glagola, 88. politično zelo vplivna država, 89. nasprotniki podob in kipov.

Navpično: 1. mnogoženstvo, 2. slovenski univerzitetni profesor, radijski strokovnjak, 3. francoski politič, 4. vrtočlav, 5. izhrojena pot, 6. srbohrvatski kazalni zaimek (množ.), 7. pritok Dona, 8. vodna napeljava, 9. nuja, potreba, 10. snov, 11. substanca, 11. ženska ime, 12. z drgnjenjem, s krtačo očiščeno, 13. del telesa, 14. srednješolski učni predmet, 21. se nerabljen, 22. otok v Vzhodnem morju (fon.), 23. strokovnjak za določanje vrednosti, 28. špansko žensko ime, 29. sundski otok, 31. žena, ki jo je po pripovedovanju grškega bajeslovja zapeljal Zevs v podobi laboda, 32. vrsta alkohola, 33. gora v Julijskih Alpah, 38. potem, zatem, 39. žito, 40. mesto ob Dravi, 43. reka v Zgodnji Indiji, 49. ljubljanska mrtvašnica, 50. gorilni plin, ki se razvija v zemeljski nafti, 51. razvrščeni v nabrano vrsto, 56. deli telesa, 57. nagel, hiter, 58. staroveško ime za grški otok Kuluri ob obali Atike, 60. rimljanski bog, 61. igra na

srečo (tujka, fon.), 62. južno sadje, 67. igra na karte, 68. grška muza, 69. albanansko mesto (brez končne črke), 74. možev ali ženin oče, 75. pevski glasovi, 77. hoditi, stopati, 78. kos lesa, 79. ime filmske igralkice Mirande, 84. grška črka, 85. Luthrov nasprotnik (fon.), 86. tretja in peta črka besede pod 69. navpično.

RESITEV KRIŽANKE ŠT. 48

Vodoravno: 1. panika, 6. Spak, 9. padalo, 15. Ober, 16. Zalog, 18. temen, 19. plik, 21. zel, 22. karat, 23. Pirej, 24. Rado, 25. ol, 26. kazen, 27. moten, 28. Mosor, 29. Veles, 30. sekač, 31. kabel, 32. Memel, 33. beton, 34. kolon, 36. metan, 37. vadij, 38. zapit, 39. Be, 40. Orel, 41. kisel, 42. petek, 43. kit, 44. dar, 45. totem, 46. komar, 47.

Sava, 48. en, 49. Zenon, 50. velur, 51. pero, 52. Vareš, 53. resen, 54. novela, 56. Izanec, 58. načet, 59. vozel, 60. edin, 61. rabin, 62. liter, 63. ne, 64. ključ, 65. vočan, 66. delen, 67. Bon, 68. laz, 69. plika, 70. ananas, 71. loža.

Navpično: 1. pozor, 2. Abel, 3. nel, 4. Ir, 5. Azazel, 6. slan, 7. pot, 8. Ag, 9. pereč, 10. amen, 11. dej, 12. an, 13. opasen, 14. ukor, 17. Ares, 18. titan, 20. idol, 22. kalen, 23. pokoj, 24. robot, 26. Kemal, 27. metil, 28. malik, 29. veter, 30. sedem, 31. Koper, 32. Meran, 33. basen, 34. katar, 35. leta, 36. modell, 37. Vitoš, 38. Zemun, 39. bivoli, 41. konec, 42. polet, 43. Karel, 45. teren, 46. kesen, 47. sever, 49. zanič, 50. večina, 51. pozen, 52. Vaduz, 53. Raba, 54. notes, 55. Atena, 57. želja, 58. Nada, 59. vila, 61. rok, 62. len, 63. nož, 64. kl, 65. vi, 66. do 67. do.